PERDE ve SAHNE
Çıktı.
Müvezzilerden isteyiniz

Cumhuriyet

17 nci yıl sayı: 6008

İSTANBUL — CAĞALOĞLU
Telgraf ve mektub adresi: Cumhuriyet, İstanbul - Posta kutusu: İstanbul No. 246
Telefon: Başmuharrir: 22366. Tahrir heyeti: 24298. İdare ve Matbaa kısmı: 24299 - 24290

Perşembe 1 Mayıs 1941

RAMİZ
Bugün çıkan
KARİKATÜR
Mecmuasında size en güzel şaheserlerini sunuyor. Bu gün "KARİKATÜR„ ü elinize aldığınız zaman emsalsiz ve erişilmez muvaffakiyetinin sırrını anlayacaksınız

Eden ve General Wavell Afrikada harita üzerinde vaziyeti tetkik ediyorlar

Harbin neresindeyiz?

Harb başlıyalı iki seneye yaklaştığı halde, yeşil çuhalı masanın kurulacağı gün henüz uzaklardan bile sezilmiyor. Ne Almanya, esas gayesi olan adaları istilâya teşebbüs edebildi, ne de İngiltere, müdafaanın müşkül şartlarından kurtulup taarruzi vaziyetine geçebildi.

Şimdiye kadar gördüklerimize nazaran Almanyanın tuttuğu yolu şöyle farzetmekte fazla hata olmasa gerek:

1 — Avrupayı, İngilterenin ihrac hareketi yapamıyacağı bir bütün haline getirmek.

Geçen seneki Norveç seferinden başlayarak son Balkan muharebelerine varıncaya kadar bütün kara hareketlerinin başlıca hedefi bu idi. Majinoda sökülen tahkimatın Manş kıyılarına yerleştirilmesi de, ileride muhtemel bir İngiliz taarruzuna Almanyanın nekadar ehemmiyet verdiğini açıkça gösterir.

2 — İngilterenin muvasala yollarını keserek imparatorluk gövdesini yıpratmak, adayı aç bırakmak ve mümkün olduğu kadar hırpalamak.

Churchill'in Atlantik muharebesi diye tavsif ettiği denizaltı harbi, geçen eylüldenberi ada üzerinde muhtelif fasılalarla tekrarlanan tayyare hücumları ve Süveyşe doğru uzanmaya çalışan taarruz hareketi biliyoruz ki bu gayelere varmak için yapılıyor.

3 — Bunları başardıktan sonra nihai hücumu bizzat İngiltere adasına yaparak harbi bitirmek.

Umumî olarak üç noktaya sığdırdığımız bu geniş hareket, harb başlayalı iki seneye yaklaştığı halde şimdilik birinci safhayı bile tamamlamış sayılamaz. Evet, Almanya Norveçi, Danimarkayı, Holanda, Belçika ve Fransayı işgal etmiş, orta Avrupayı tamamen eline geçirmiş, Balkanları ve Moraya kadar Yunanistanı zaptetmiştir. Fakat Afrikadaki harekât neticelenmedikçe İngiltere Akdenize hâkim kalacak, bu böyle olduğu müddetçe de muhtelif noktalardan Avrupaya ihrac imkânları daima mevcud bulunacaktır.

Demek ki birinci safhanın tamamlanması, Afrikada bir ay kadar evvel başlayan ve sekiz on gündenberi yavaşlayan taarruzun neticesine bağlıdır.

Bu taarruza karşı durmak, İngiltere için -hayati değilse bile- büyük bir ehemmiyeti haizdir. Çünkü Akdenizden çekilmek, Büyük Britanya hükûmetine bir yandan müstemlekelerile muvasala yollarını çok müşkül vaziyetlere düşüreceği gibi, bir yandan da -yukarıda da söyledik- ileride Avrupa karasına ihrac imkânlarını fevkalâde güçleştirecektir. Fakat büyük derdler, daha büyüklerinin yanında hafif kalıyor. Sayın Bay Churchill'in bir hafta içinde iki defa tekrarladığı gibi İngiltere şimdi adanın müdafaasile meşguldür. Herşeyden evvel, Amerika ile muvasala imparatorluğun kalbini tehlikeye düşürecek de-

NADİR NADİ

(Arkası sahife 5 sütun 3 te

Yunanistan vaziyeti etrafında yeni izahat

Çörçil ve Eden dün beyanatta bulundular

" İngiliz maktul ve mecruhu yalnız 3000 den ibaret „

Londra 30 (Radyo) — Başvekil Çörçil bugün Avam Kamarasında beyanatta bulunmuş ve Yunanistandaki İngiliz, Avustralya ve Yeni Zelanda kuvvetlerinin nasıl çekildiklerini izah etmiştir. Çörçil demiştir ki:

«— Kamaraya, millete ve imparatorluğa azamî sür'atle malûmat vermeğe hahişker olduğum için Yunanistanı tahliyeye dair şimdiye kadar aldığım malûmatı takdim ediyorum. Yunanistana ihrac ettiğimiz kuvvetlerin mevcudu 60,000 di. Bu kuvvetleri Yunanistandan çekmek işinin ictinab edilmez bir mahiyet alması üezrine faaliyete geçtik ve bu kuvvetlerin dörtte üçünü yani 45,000 ini tahliye ettik. Bunların emniyet içinde üslerine vardıkları anlaşılmaktadır. Düşman hava faikiyeti ile motörize üç fırkasının takib ve tazyikı karşısında bu neticeyi almak, çok mühimdir. Düşmanın mütemadi hava bombardımanları, askerlerimizin disiplini üzerinde kat'iyyen tesir etmedi. Muharebe esnasında uğradığımız zayiat 3000 maktul ve mecruhtan ibarettir. Bu zayiat, Almanlara verdirdiğimiz zayiata nispetle çok azdır. Yugoslavların ve Yunanlıların Almanlara verdirdikleri zayiat ise bundan başkadır. Zayiatımız ağır olmakla beraber tahliyenin bu şekilde başarılması yüzünden müteşekkir ve minnettarız. Bununla beraber kurtardıklarımızın rakamını daha fazla kabartmak da mümkündür.»

Çörçil'in beyanatı meclis tarafından hararetle alkışlanmıştır.

Eden'in beyanatı

Londra 30 (Radyo) — Hariciye Nazırı Eden bugün Yunan harekâtı hakkında sorulan suale cevaben şu beyanatta bulunarak Yunanistanı tahliyeyi icab ettiren şartları anlatmıştır. Eden demiştir ki:

«— Yunan kuvvetleri, İngiliz ve imparatorluk kuvvetlerinin Yunanistandan çekilmesi sırasında İngiliz cenahlarını korumakla meşgul olmuştur. Tahliyeyi icab ettiren şartlar şunlardır: 21 nisan günü Yunanistan Başvekili, Atinadaki elçimize bir nota vermiş ve bu notada vaziyeti izah etmiştir. Notada anlatıldığına göre Yunan ordusu altı ay devam eden şerefli çarpışmalardan sonra mücadeleye devam edemiyecek hale gelmiştir. Hava kuvvetlerinin azlığı ve cephenin genişliği dolayısile mücadeleye daha fazla devam edildiği takdirde hiç bir netice alınmıyacak ve nahak yere kan dökülmüş olacaktı. Bu yüzden Yunan hükûmeti, Yunan ordusunun bundan böyle müttefiklere yardım edemiyeceğini bildiriyor ve İngiliz ordusunun fazla fedakârlık göstermesinin bir netice vermiyeceğini anlatıyordu.

Bu vaziyet karşısında çekilmekten başka çare yoktu. Fakat Yunan notasının mealinden de anlaşıldığı veçhile çekilme kararı Yunan hükûmetinin arzusu ve muvafakatile verilmiştir.»

BEKLENMEDİK BİR HÂDİSE

Almanya Finlandiya'ya 12 bin asker çıkardı

Bunlar arasında tank ve motörlü kıtaat da var

Moskova radyosu bugün bütün dünyada hayret uyandıran bir haber vermiştir. «Tass» ajansı tarafından da verilen bu habere göre Almanlar 26 nisanda Finlandiyanın Abo limanına 12 bin asker ihrac etmişlerdir. Bunlar arasında piyade ve motörlü tank kıt'aları vardır. Bu arada külliyetli miktarda malzeme de gönderilmiştir. Bu kıt'alar 25 nisanda harekete geçmişlerdir. (Ankara Radyo gazetesi)

Pravda gazetesinin verdiği malûmat

Tallinn 30 (a.a.) — Tass ajansı bildiriyor:

Pravda gazetesi muhabirinin inanılır haberlere istinaden bildirdiğine göre, 26

Yeniden günün hâdisesini teşkil eden Finlandiyanın coğrafî vaziyeti

nisanda dört Alman nakliye gemisi Abo (Turku) Finlandiya limanına gelmiş ve esliha, tank, topçu ve sairesile takriben 12 bin kişilik Alman kıt'alarını karaya çıkarmıştır. 28 nisanda bu kıt'aların Tampere'ye nakli başlamıştır.

Rusyadan transit olarak harb malzemesi geçirilmiyor

Moskova 30 (a.a.) — Dış Ticaret Halk Komiseri Mikoyan'ın dün imzaladığı bir emirnameye göre, her türlü harb malzemesinin Sovyetler Birliği arazisinden transit olarak geçmesi yasak edilmektedir. Transiti menedilen malzeme arasında mühimmat, tayyare, mühimmat imaline yarayacak aletler ve patlayıcı maddeler de vardır. Diğer malların transit tarikile Sovyetler arazisinden geçmesi serbesttir. Fakat bunun için de mevcud ticaret anlaşmalarına istinaden verilebilecek hususî bir müsaade istihsali lâzımdır.

İngiltere adası sahillerinde hava hücumlarına karşı her dakika ateşe müheyya bekliyen İngiliz sahil muhafaza gemilerinden birinin heybetli görünüşü

Almanya bundan sonra ne yapacak?

İngiliz gazeteleri muhtelif tefsirlerde bulunuyorlar

Cebelüttarık mı? Süveyş mi? Yoksa Suriyeyi işgal mi?

Londra 30 (a.a.) — Gazeteler Hitler'in bundan sonra ne yapacağını tetkik etmektedir. Umumiyetle gazetelere göre Hitler'in plânı Süveyşi ve Irak petrollarını ele geçirmek üzere Mısırı bir kıskaç arasına almak, ve Elcezireyi, belki de Tancayı işgal ederek Akdenizin öbür ucunda bulunan Cebelâttarığı istifade edilmez bir hale koymaktır.

Askerî mütehassısların çoğunun fikrine göre Hitler, Türkiyeyi çevirerek esasen bir çoğu elinde bulunan Ege adalarından ve 12 adadan Kıbrıs yolu ile Suriyeye atlamağa gayret edecektir.

General Rommel'in emrinde bulunan kuvvetler Mısıra karşı yaptıkları harekâtı tesri ederken ayni zamanda başka Alman kuvvetleri Cebelüttarık üzerine yürüyeceklerdir. Binaenaleyh çok çetin muharebelere intizar etmelidir. Bu muharebelerde İngilizler için İngiliz donan-

(Arkası sahife 5 sütun 6 da)

Esrarı çözülen feci cinayet

Kesik kol ve bacağın mahiyeti nihayet anlaşıldı

Dün Adliyeye verilen maznunlardan biri tüyler ürpertici itiraflarda bulundu

Beşiktaşta bulunan kesik bacak ve kol tahkikatında zan altına alınanlar, dün zabıtadan Adliyeye gönderilmişlerdir. Bunlar, ameleden Kâzım ve Mustafa Şevketle Ayşe, Zehra, Satı isimli kadınlardır. Beşinin de Beşiktaşta cinayetin işlendiği evde kiracı sıfatile oturduğu ve Ayşenin Kâzımla birlikte yaşadığı anlaşılmıştır. Tahkikat dosyası, Müddeiumumilikçe Sultanahmed ikinci sulh ceza mahkemesine verilmiş ve bunlar, orada sorguya çekilmişlerdir.

Kâzım isimli genc, mahkemede, olan biteni şöyle anlatmıştır:

«— Hâdiseden bir gün evvel, kahvede Mustafa Şevketle konuşuyorduk. Bana, «Ahmed isminde bir adam var, benim karımı kaçırmıştı, kendisini öldüreceğim» dedi. Ama ben ciddiye almadım. Derken, ertesi gün Mustafa Şevket hazırlık yaptı, pirzolalık et, kıyma, soğan, ekmek, dört şişe de 29 luk rakı tedarik etti, bize ziyafet çekecekti. Akşam üzeri oradaki kahvenin önünde buluştuk. Mustafa Şevket, Ahmedi de getirmişti. Evin kapısından içeriye girerken, kulağıma eğildi, «Ahmedden intikam almak için, sofra başında suratına birkaç yumruk atacağım» diye fısıldadı. Ben de ses çıkarmadım. Kadınlar, biz, hep beraber sofraya oturduk, içtik. Kadınlar az içti, Mustafa Şevket, en çok Ahmede içirdi. Hatta, fazla sarhoş olsun diye kadehine kül serpti. Ahmed adamakıllı sarhoş olunca da, Mustafa Şevket, yapıştı yakasına, sarıldı boynuna başladı iki elile birden boğ-

(Arkası sahife 5 sütun 3 te

Hava harbleri

İngilterede bir şehirde fazla zayiat oldu

Londra 30 (a.a.) — Hava ve Dahilî Emniyet Nezaretlerinin tebliği:

Düşman tayyareleri bu gece İngilterenin cenubu garbisinde bir şehre hücum etmişler ve bazı yangınlar çıkarmışlardır. Fazla insan ölmüş olmasından endişe edilmektedir. Bundan başka İngilterenin cenubu garbisile şimalinde, şarkında ve Galles mıntakasının cenubunda diğer bazı yerlere de bombalar atılmıştır. Buralarda bazı hasarlar olmuştur. Cenubî Galles'de bir yerde bir kaç kişi ölmüş ve yaralanmıştır.

Bu gece İngiliz avcı tayyareleri İngiltere üzerinde üç düşman tayyaresi düşürmüşlerdir.

Mannheim'a hücum

Londra 30 (a.a.) — İngiliz hava kuvvetlerinin bu gece Mannheim'daki hedeflere hücum ettiği haber alınmıştır.

Akdenizde harb şiddetlenecek

Berne 30 (a.a.) — Ofi ajansı bildiriyor:

National Zeitung ve Tribune de Geneve gazetelerinin Berlin muhabirinin bildirdiğine göre, Alman başkumandanlığı Yunanistan muharebesine bitmiş nazarile bakmaktadır.

Muhabir şunları ilâve etmektedir:

«Harbin bir tevakkuf vakfesi geçirmiyeceği, bilâkis şiddetleneceği hususunda israr edilmektedir. Zannedildiğine göre, önümüzdeki birkaç gün içinde harb bazı yerlerde her zamankinden daha büyük bir şiddetle patlak verecektir. Berlinin nazarında Akdenizin heyeti umumiyesi tek bir cephedir. Alman müstemleke kıt'alarının şimalî Afrikada daima artan bir şiddetle hücumlar yapması, Alman hava kuvvetlerinin Sicilya ile Afrika arasında akınlarını şiddetlendirmesi, hedefi Akdenizin fethi olan harekâtın birer kısmıdır. Bütün Alman hazırlıkları, kısmî zaferlerle iktifa edilmiyeceğini ve Berlinin dediği gibi nihaî muharebe için «tam bir iş» görülmek istenildiğini açıkça göstermektedir. Yeni harb sahnelerinin İngiliz adaları kadar ehemmiyetli telâkki edileceği söylenmektedir.

Die Tat gazetesinin Roma muhabirinin bildirdiğine göre bütün nazarlar her şeyden evvel Süveyş ve Cebelüttarığa çevrilmiştir. İtalyan gazeteleri, Türkiye, Mısır, İspanya ve Portekiz gibi doğrudan doğruya alâkadar memleketlerin durumile gittikçe daha fazla meşgul oluyorlar.

Atinada yeni bir hükûmet!

Teslim olan Epir ordusu kumandanı Başvekil oluyor

Bu kabinenin Alman politikası takibi muhtemel

Yeni Yunan kabinesini kurduğu haber verilen General Çolakoğlu

Alman işgali altında bulunan Atinada yeni bir hükûmet kurulmuştur. Yeni hükûmeti, kıtaatile beraber Almanlara teslim olan Epir ordusu kumandanı kurmuştur. Almanların tazyikile kurulduğu anlaşılan yeni hükûmetin Almanlarla işbirliği yapacağı bildirilmektedir.

(Ankara Radyo gazetesi)

(Arkası sahife 5 sütun 4 te

JAPONYANIN NOKTAİ NAZARI

"Amerika harbe doğru yürüyor„

Amerikan gemileri 3000 mile kadar devriye geziyorlar

Vaşington 30 (a.a.) — Deniz harekâtı şubesi reisi Amiral Stark, Amerika tarafından yapılan bitaraflık devriyelerinin Amerikan sahillerinden üç bin kilometre mesafede bulunan noktalara kadar teşmil edildiğini söylemiştir.

Amiral Stark, devriye gemilerinin Atlantiğin yarısına kadar harekât sahalarını genişlettiklerini ve umumiyet itibarile Amerikan deniz devriye kollarının gerek Pasifikte, gerekse Atlantikte Hattıüstüvadan Kutub mıntakasına kadar olan arz dairelerini kontrol etmekte bulunduklarını ve bir kaç hafta evveline nazaran Atlantikte kontrol sahasının hissedilir derecede şarka uzandığını ve faaliyetin artması nispetinde de bu işe daha fazla miktarda gemi tahsis edilmekte bulunduğunu izah etmiştir.

Amiral Stark, Amerikan ticaret odasında söylediği bir nutukta deniz prog-

(Arkası sahife 5 sütun 5 te)

Sollumda mihverin tazyikı artıyor

Tobruk limanı ve istihkâmlarının bombardımanı devam etti

Roma 30 (a.a.) — İtalyan resmî tebliği:

Sirenaik'te Tobruk cephesinde İngiliz kuvvetlerinin muhasarasına devam edilmektedir.

Sollum cephesinde, Alman - İtalyan kuvvetleri tarafından yapılan taarruzlar neticesinde mahsûs zayiata uğrayan düşman birkaç noktada gerilemiştir.

Alman ve İtalyan hava teşekkülleri Tobruk limanını ve istihkâmlarını bombardımana devam etmişlerdir. Bataryalara ve mevzilere isabetler kaydedilmiştir. İngiliz motörlü arabaları mitralyöz ateşi altına alınmıştır. «Blenheim» tipinde bir tayyare düşürülmüştür.

29 nisan gecesi, düşman tayyareleri, Bingaziye taarruz etmişlerdir.

Şarkî Afrikada muhtelif mıntakalarda kıt'alarımız topçu ve piyade kuvvetlerile düşmanın tazyikını güçleştirmeğe devam etmektedirler.

Maltanın bombardımanı

Malta 29 (a.a.) — Resmen bildirildiğine göre düşman hava kuvvetleri pazartesi gecesi yaptığı başlıca iki hücumunu adadaki limanlara tevcih etmiştir.

Şimali Afrikada muharebelerin cereyan ettiği Mısır hududunu ve gerisini gösterir harita

Kızılay Cemiyetinin toplantısı

Kızılay Cemiyeti Umumî Merkezi Ankarada toplanmış, içtimada Başvekil Refik Saydam, Parti Genel Sekreteri Fikri Tuzer ve yüzden fazla delege hazır bulunmuştur. Cemiyet nizamnamesinde bazı tadilât yapılması ve cemiyet reisliğine İstanbul meb'usu Ali Rana Tarhanın getirilmesi mevzuu bahstir. Resmimiz Cemiyetin toplantısında hazır bulunan Basvekilimizi ve diğer zevatı gösteriyor.

Birkaç söz

İnsan ve hayvan

Geçen sene, Büyük Britanya hükûmetinin davetlisi olarak İngiltereyi gezdiğimiz sıralarda biz Türk gazetecilerini Edemburg'da Meçhul Asker abidesine de götürmüşlerdi. Şehre nazır yüksekçe bir tepeye kurulmuş olan abide, öyle her yerde rastladığımız klâsik yapılara benzemiyordu. Bu abide başka bir abide idi. İlk bakışta insana tuhaf görünmemesi kabil değildi.

Yüksek ve geniş bir kubbe. Altında muazzam bir paketi andıran beyaz bir mermer yığını. Ve üzerinde kabartma şekiller. İşte abide.

Kabartmaları gözden geçirdiğiniz zaman, evvelâ birkaç tiple karşılaşıyorsunuz: Bir bahriyeli, bir tayyareci, bir piyade eri, bir hastabakıcı. Ve sonra nâmütenahi hayvanlar! Ama ne hayvanlar: Bir at, bir köpek, bir güvercin, bir tavşan, bir kedi, bir fare vesaire...

Dediğim gibi, ilkönce insan şaşırıyor, meçhul İngiliz askerile bu hayvanlar arasında bir münasebet göremiyor. Sorduğumuz zaman bize anlattılar. Dediler ki:

— Burada memleketin müdafaası için canını veren bütün Edemburg'lular temsil ediliyor. Evlâdlarımızın sembolünü kabartma şekiller halinde mermere işledik. Yanlarına da onlarla beraber zaferimiz uğruna ölen hayvancıklarımızı koymayı unutmadık. Cepheden cepheye koşarken süvarilerimizin altında az atımız mı kayboldu! Siperler arasında sürünerek muhabere postalığı eden zeki köpeklerimizden az mı ölü verdik. Serum tecrübeleri uğruna kaç bin tavşan, kedi ve fare feda ettik! Bunları unutabilir miydik?

Bu izah bazılarımıza tuhaf geldiydi. Fakat memleket aşkının taşla, toprakla ve hava ile olan sıkı alâkasını düşününce, insana taştan topraktan şüphesiz daha yakın olan hayvanın bir zafer abidesinde ihmal edilmemiş olmasını hiç de gayritabiî bulmıyoruz.

N.

TETKİKLER

Harb karşısında Alman ekonomisi

Yazan: **Targan Hacim Çarıklı**

Alman iktısadî bünyesini tetkik edecek olursak, bu memleketin büyük bir sanayi memleketi olduğunu, fakat sanayiinin muhtac olduğu iptidaî maddelerden topraklarının mahrum bulunduğunu görürüz. İptidaî maddeler bakımından fakir olan Alman toprakları aynı zamanda gıda maddeleri bakımından da 80 milyonu tecavüz eden Alman halkını besliyecek vaziyette değildir. Görülüyor ki bugün harb içinde bulunan bu memleket gıda ve iptidaî maddeler bakımından çok büyük müşküllerle karşılaşmaktadır. Harb halinde bulunan bir memlekette gıda ve iptidaî maddeler noksanlığının doğuracağı vahim neticeleri geçen Büyük Harbin acı tecrübelerile çok iyi idrak eden «nasyonal sosyalizm» hükûmeti 1936 senesinden itibaren bu vaziyetin ıslahı yolunda bir çok gayretler sarfetmiştir.

1933 teki ilk dört senelik plânla altı milyon işsize iş bularak iktısadî kalkınmayı temin eden hükûmet 1936 senesinde ilân ettiği ikinci dört senelik plândaki otarşi politikasile bu noksanlığı tamamlamak istemiştir. Bu politikanın gayesi, Almanyayı harice muhtac olmaktan kurtarmak ve iktısadî bütünlüğü temin etmekti. Fakat sarfedilen bütün gayretlere rağmen bu politikadan beklenilen netice elde edilememiş ve nihayet Hitler 1939 senesinde irad ettiği bir nutukta haricî ticaretin lüzum ve ehemmiyetinden bahsettikten sonra «ihrac etmek veya ölmek» vecizesini söylemek mecburiyetinde kalmıştır. Böylece yaşayabilmek için haricle iktısadî münasebette bulunmak zaruretini kabul eden Almanya harbe takaddüm eden senelerde aşağıdaki üç mühim mesele ile meşgul olmuştur.

1 — Gıda maddeleri.

2 — İptidaî maddeler.

3 — Memleket dahilinde tedarikine imkân olmıyan gıda ve iptidaî maddeleri haricden getirerek noksanları tamamlamak.

Gıda maddeleri: Alman ziraî bünyesini tetkik edecek olursak nüfusunun yüzde 16 sının ziraatle iştigal ettiğini görürüz. Fakir topraklar üzerinde çalışan 13 milyonluk bir köylü sınıfının istihsalile 80 milyonu tecavüz eden Alman nüfusunun gıda ihtiyaclarını temin etmek imkânsız bir iştir. Bu imkânsızlığı farkeden Almanya ziraî istihsali mümkün olduğu kadar artırmak için mümkün olan her şeyi yapmış ve bu gaye uğrunda ziraî bünyeyi tamamile teşkilâtlandırmıştır.

Alman ziraî bünyesi (Nährstand) denilen ve bizim idarî teşkilâtımıza benziyen bir teşekkül tarafından idare edilmektedir. Bu teşekkülün vazifesi ziraî bünyeyi tanzim ederek yeni usulleri ziraate tatbik etmek ve köylüye mahsulünü mümkün olduğu kadar yüksek fiatla sattırabilmektir. Almanya zürra sınıfına büyük ehemmiyet vererek bir köylü asaleti meydana getirmiştir. Fakat alınan tedbirler Almanyayı gıda maddeleri bakımından harice muhtac olmaktan kurtaramamıştır. Bu vaziyeti gören hükûmet harb halinde açlığı bertaraf etmek için (Verbände) denilen teşekküllerle mıktarının bugün ne kadar olduğunu tayin etmemize imkân olmıyan gıda maddeleri stokları meydana getirmiştir. Meselâ: Yağ, et, sebze gibi zamanla bozulan gıda maddelerini muhafaza etmek için her metre mikâbı 500 marka mal olan 300,000 metre mikâbı soğuk hava mahzenleri yapılmıştır. Hububat stokları için 1938 senesinde 56 milyon kental hububat saklayabilen silolar 76 milyon kental hububat saklayabilecek kadar genişletilmiştir. Elimizdeki son rakamlara göre 1939 senesi nisanının sonunda Almanyada 31 milyon kental buğday, 40 milyon kental de çavdar stoku mevcuddu. (Wehrwirtschaft) denilen bu stok politikası ne kadar cezrî ve ne kadar iyi tatbik edilmiş alursa olsun Almanyanın çok müşkül olan gıda meselesini halledememiştir. 1936 senesindenberi Almanyada gıda maddeleri buhranı vardır. Daha sulh zamanında takib ettiği haricî ticaret politikası neticesinde gıda maddeleri bakımından vaziyeti esasen müşkül şartlara tâbi olan bu memleket harb içinde çok daha vahim vaziyetlerle karşılaşmaktadır.

İptidaî maddeler: Alman toprakları iptidaî maddeler bakımından da çok fakirdir. Büyük sanayiinin ihtiyacı olan ham maddelerden demir, kömür müstesna, diğerleri memleket dahilinde yok gibidir. Harb sanayiinin ihtiyacı olan, bakır, kurşun, manganez, çinko kauçuk ve bilhassa benzin gibi iptidaî maddelerin memleketteki noksanlığını tamamlamak için iki tedbire başvurulmuştur.

1 — Gıda maddelerinde olduğu gibi stok politikası takib etmek.

2 — Erzatz tesmiye edilen ikame maddelerile mümkün olduğu kadar tabiî maddeler noksanlığını gidermek.

Stok politikası; Alman haricî ticaret istatistiklerine bakılacak olursa harbe takaddüm eden seneler zarfında, memleket dahilinde mevcud olmıyan iptidaî maddelerin stokları yapıldığı görülmektedir. Bu stokların miktar ve ehemmiyeti hakkında maatteessüf elimizde mevsuk malûmat yoktur. Fakat Almanların hesablarını kısa sürecek bir harbi nazarı itibara alarak yaptıklarını düşünürsek bu stokların bugün bitmiş olduğunu veya bitmek üzere bulunduğunu farzedebiliriz.

Erzatz meselesi; 1936 senesinden itibaren Almanyada yepyeni bir ikame sanayii doğmuştur. Bugün her ne kadar Almanyada sun'î olarak, yün, pamuk, kauçuk benzin imal edilmekte ise de bu iş zannedildiği kadar kolay değildir. Çünkü; bu ikame maddeleri tabiî maddelere nispeten çok çürük ve istihsalleri çok pahalıya mal olmaktadır. İstihsal miktarı ise gayet mahdud olup ancak ihtiyacın cüz'î bir miktarına cevab vermektedir.

Meselâ: Sarfedilen büyük gayretlere rağmen pamuk ihtiyacının ancak yarısı, yün ihtiyacının ise beşte biri sun'î olarak sellilozdan yapılan ikame maddelerile karşılanmaktadır. Son plân mucibince 1,200,000 tona çıkarılacak sun'î benzin istihsali ise harb halindeki Almanyanın aşağı yukarı bir aylık ihtiyacına tekabül etmektedir. (Buna) adı verilen sun'î kauçuk ise 65,000 ton olarak Alman senelik ihtiyacının ne kadarını karşıladığını kat'î olarak bilmiyorsak da her halde gerek istihsalinin zorluğu, gerekse sanayiinin kurulması için lâzım olan büyük sermayenin lüzumu, bu noktada bu ihtiyacın tamamile temin edilemediğini farzetmemize imkân verir.

Bu ikame sanayiinin hava taarruzlarına maruz kaldığı da hesaba katılacak olursa Almanyanın içinde bulunduğu müşkülât kendiliğinden gözükür. Binaenaleyh Almanya haricle ticarî münasebette bulunmak ve ihtiyacı olan iptidaî maddeleri haricden tedarik etmek mecburiyetindedir.

Alman haricî ticareti - Ablukanın Almanyaya bir çok gıda ve iptidaî madde pazarlarını kapadığı ve bugün Avrupa dahilinde gerek nakliyat zorluğu gerek işgal altındaki memleketlerin istihsalinin çok bozuk ve az olduğu nazarı itibara alınmasa bile Almanya ile mühim bir tediye meselesi vardır. Biliyoruz ki Alman parasile altın arasında hiç bir münasebet mevcud değildir. Beynelmilel ticaret âleminde mühim bir rol oynıyan altından mahrum olan Almanya için ithalâtını ihracatile ödemek zarureti vardır. Binaenaleyh harb yolunda seferber edilen Alman sanayii aynı zamanda yapılacak ithalâtı ödemek için de çalışmak zaruretindedir.

Görülüyor ki Almanya, iptidaî ve gıda maddelerinde olduğu gibi haricle de yapacağı münasebette çok büyük müşküllerle karşılaşmaktadır.

Targan Hacim Çarıklı

Denizden çıkarılan çocuk cesedi

15 günlük bir yavru boğazına taş bağlanarak denize atılmış

Evvelki akşam Trabya koyu önlerinde boynuna taş bağlanmak suretile denize atılmış on beş günlük bir çocuk cesedi bulunmuştur. Hâdise şöyle meydana çıkmıştır:

O civarda dolaşan bir dalgıc motörünün çapası koptuğundan denize dalgıc indirmek mecburiyeti hasıl olmuştur. Dalgıc, denizde çapayı ararken, iplere bir cisim takılmış ve yukarı çıkarılınca bunun yeni doğmuş bir kız çocuğu olduğu görülmüştür. Yavrunun boynunda iple bağlanmış iri bir de taş bulunuyordu.

Sarıyer Müddeiumumiliği derhal tahkikata başlamıştır. Çocuğun Kirecburnu, Büyükdere veya Tarabya semtlerinden atıldığı zannedilmektedir. Bu semtlerde sıkı bir tahkikat yapılmakta ve yakınlarda doğurduğu halde çocukları meydanda olmıyan birkaç kadın üzerinde durulmaktadır. Hâdisenin bir iki gün zarfında aydınlanacağına muhakkak nazarile bakılmaktadır. Cesed Morga kaldırılmıştır. Sarıyer Müddeiumumisi Kâzım Bora tahkikata devam etmektedir.

MAARİFTE

İlk mekteb mezunları

İlk mekteblerin mezuniyet imtihanları hakkında yapılan teftişlere aid raporlar Maarif müdürlüğüne gönderilmeğe başlanmıştır.

Bu yıl ilk mekteblerin son sınıflarında 7000 talebe bulunmaktadır. Bu talebenin mühim bir kısmının mezun olacağı zannedilmektedir.

Meslekî konferanslar bitti

Maarif müdürlüğü tarafından ilk mekteb muallimlerinin meslekî bilgilerini arttırmak maksadile tertib edilen konferanslar dün bitmiştir.

Dün, Eminönü Halkevinde profesör Peters «ebeveynin çocuk terbiyesindeki rolü» mevzulu bir konferans vermiştir. Konferans kalabalık bir muallim kütlesi tarafından takib edilmiştir.

Yardımsevenler cemiyetinde çalışma

Şehrimizde muhtelif faaliyet ekipleri teşkil olundu

Yardımsevenler cemiyeti İstanbul şubesi, teşkilâtını tamamlamak üzere faaliyetine devam etmektedir. Bu günkü fevkalâde vaziyetin icab ettirdiği şekilde faaliyette bulunulması için cemiyet azaları tarafından ileri sürülen dilekler İstanbul şubesine bildirilmiştir. Bu esaslar dahilinde şehrimizde muhtelif faaliyet ekipleri teşkil olunmuştur. Gönüllü hastabakıcı yetiştirme ve askerî dikiş işine derhal başlanacaktır. Şehrimizdeki faaliyet sahasını genişletmek üzere ayrıca her kaza merkezinde birer şube açılacaktır. Türk kadınlarını bu hayırlı çalışmaya davet etmek için Ankarada neşrolunan beyanname teksir edilerek şehrimizin her semtine dağıtılacaktır.

Halkevlerinde her sene yapılan üç aylık yaz tatilinin bu sene yapılmamasına karar verilmiştir. Bu üç aylık devre zarfında Halkevlerinin faaliyeti tamamile bu işe hasredilecektir.

ŞEHİR İŞLERİ

Çavdar ekmekleri kontrol ediliyor

Bazı hastaların şiddetle muhtac bulundukları çavdar ekmeklerinin kalitesinin bozuk olduğu gibi fahiş fiatlarla da satıldığı yapılan şikâyetlerden anlaşıldığından dün şehrin muhtelif yerlerinde çavdar ekmeği yapan ve satanlardan nümuneler alınmıştır. Bu nümuneleri toplıyan Fiat Murakabe komisyonu bunları Belediye kimyahanesine göndermiştir.

Dün alınan nümuneler içinde çavdar nispetinin pek az olduğu, kısmı azamının şehrin ekmeklik unundan mürekkeb olduğu görülmüştür. Bu ekmeğin kilosu 40 kuruştan satılmaktadır.

Bir hamalın feci ölümü

Vefada Kâtibçelebi mahallesinde oturan hamal Mehmed oğlu Salim, Ayvansaray caddesinde Güven çeltik fabrikasında istif etmekte olduğu pirinç çuvalları birdenibre üzerine yıkılmıştır. Çuvalların altında kalan Salim, muhtelif yerlerinden ağır surette yaralanmış ve biraz sonra ölmüştür. Hâdise etrafında tahkikat yapılmaktadır.

Şehir ve Memleket Haberleri

İlk kafile

Karadenize gidecek yolcular bu akşam hareket ediyor

Anadoluya gitmek üzere arzularile beyanname verip de meccanen devlet tarafından nakilleri yapılacakların ilk kafilesi bu gün hareket edecektir.

İlk kafileleri götürmek üzere bu gün Galata rıhtımından iki vapur hareket edecektir. Bunlardan Tırhan saat 14 te Galata rıhtımından kalkacaktır. Bu vapurla yalnız İnebolu yolcuları gidecektir. Bu yolcuların elindeki meccanî biletlerin numaraları 1121 den 1421 e kadardır.

Akşam saat 18 de Aksu gene Galata rıhtımından Zonguldak yolcularını alarak hareket edecektir. Bu yolcuların elindeki biletler 45 numaradan 444 numaraya kadardır.

Yarın saat 14 te yalnız Karadeniz vapuru hareket edecektir. Bu vapurun yolcularını da yalnız İneboluya gidecekler teşkil edecektir. Bu vapura, 1422 den 1821 numaraya kadar biletleri hamil olanlar binebilecektir.

Esas olan vesika numaralarıdır. Yolcuların eşyaları üzerine de aynı numaraları yapıştırmaları lâzımdır. Meccanen gidecek vatandaşların erkence eşyaları ve yiyeceklerile bulunmaları faydalıdır.

Hasta, hamile ve çocuklu yolcuların vapurlarda bulunacak doktorlara müracaatle vaziyetlerini tesbit ettirip kamarada seyahat hakkını almaları lâzımdır.

İaşe müdürlüğü

Şehrimizde bir müdürlük kurulacak

Ticaret Vekâleti İstanbulda bir İaşe müdürlüğü kuracaktır. İaşe teşkilâtının ilk şube müdürlüğünü teşkil edecek olan İaşe müdürlüğü için şimdiden hazırlık yapılmaktadır. İaşe Müsteşarı Şefik Soyer bir haftaya kadar tekrar şehrimize gelecek ve yeni İaşe müdürlüğünün teşkilâtı yapılacaktır.

İstanbul İaşe müdürlüğü İaşe umum müdürlüğüne bağlı olacaktır. Verilen malûmata göre, İstanbul İaşe müdürlüğünün ehemmiyetine binaen emrine 1 milyon liralık mütedavil sermaye verilecektir. Bu müdürlük münhasıran İstanbul şehrinin iaşe işleri, halkın her türlü ahvalde muhtelif ihtiyaclarının karşılanması için stoklar vücude getirilmesi ve buna mümasil hususlarla meşgul olacaktır.

MÜTEFERRİK

Devair bugün tatil

1 mayıs Bahar bayramı dolayısile bugün resmî daireler tatildir.

Yeni Yolcu salonu bugün açılıyor

Limanlar umum müdürlüğü tarafından vücude getirilmiş olan yeni işçiler servisile Galata iç hatlar yolcu salonunun küşad merasimi bugün saat 11 de yapılacaktır.

Doktor Süleyman Cemilin ölüm yıldönümü

Küçük hikâyelerile edebiyat âlemimizde, kuvvetli bir iz bırakmış olan eski gazeteci arkadaşlarımızdan doktor Cemil Süleyman Alyanakın bugün ikinci ölüm yıldönümüdür. Merhum Cemil Süleyman, fecri atî zümresi içinde yetişerek temiz ve orijinal üslûbile kendini süratle tanıtmağa muvaffak olmuş güzide bir hikâyecimizdi. Daha sonraları, telif ve tercüme olarak bir çok eserler neşretmişti.

Tam olgunluk çağını idrak etmiş bulunduğu sırada vakitsiz ölümü ile edebî muhitimizde büyük bir boşluk bıraktı. Merhumu sevenler, bugün onun mezarında toplanacak ve aziz hatırası önünde eğileceklerdir.

Esnaf cemiyetlerinde

Hazirandan itibaren esnaf cemiyetleri yeni aza kaydına başlıyacak ve eski azanın kayıdlarını tecdid edeceklerdir. Esnaf cemiyetleri kaydedecekleri azanın evsafını tayin etmişlerdir. Bu meyanda gözlerinden rahatsız bulunanlar berberlik yapamıyacaklardır.

Pasif korunma tecrübeleri

Kartal kazasında da dün bir tecrübe yapıldı

Bütün ekiplerin vazife aldığı bu denemede paraşütçülerle de mücadele edildi

Mahallî itfaiyeden bir grup bir yangını söndürmeğe gidiyor

İstanbul Vilâyeti kazalarında yapılan pasif müdafaa tecrübelerine dün de Kartal kazasında devam edilmiştir. Saat tam 10,15 te, Samandıra karakolu şimalden gelen 10 düşman tayyaresinin Kartal istikametine doğru gitmekte olduğunu haber vermiş, bunun üzerine bütün karakollara ve bellibaşlı müesseselere keyfiyet bildirilmiştir. İkaz işareti verildikten on beş dakika sonra, tayyarelerin kat'î olarak Kartala teveccüh ettikleri anlaşılmış olduğundan hazırlanan plâna göre alârm işareti verilmiştir.

Saat 10,35 te Kartal iskelesi civarında atılan bir yangın bombasının yangın çıkardığı haber alınarak, ilkin mahalle tulumbaları, sonra da itfaiye ekipi yangın sahasına yetişerek denizden aldıkları su ile ateşi söndürmüşlerdir. Ekiplerin vak'a yerine sür'atle yetişmeleri, ve çalışma tarzları, bilhassa takdiri celbetmiştir.

Bu esnada, Doğan sokakta öğretmen Yönetin evine bir tahrib bombası isabet etmesi üzerine enkaz kaldırma ekipleri faaliyete geçerek, yıkılan binayı kısmen desteklerle tutturmuş, kısmen de enkazı ayıklayarak, yolu açmağa muvaffak olmuşlardır. İkinci bir yangın bombası da Çınar mevkiinde Halil Vehbinin evinde yangın çıkarmıştır. Mahalle itfaiyeleri, derhal buraya da koşarak faaliyete geçmişlerse de yangın sahası gitgide genişlediğinden ateşi söndürmek kabil olamamıştır. Bunun üzerine, muvazzaf itfaiyeden bir grup, ateş sahasına yetişmiş ve denizden tulumbalarla su alarak birkaç dakika zarfında ve etraftaki evlere sirayet ettirmeden yangını söndürmüştür.

Çırçır çeşmesi civarına düşen bir gaz bombasının yeri tespit olunarak iperit gazi dökülen saha tecrid edilmiş, sonra da gaz maskeli ekipler tarafından kireç dökülmek suretile temizlenmiştir.

Birkaç noktada kopan elektrik telleri, teknik onarma ekipleri tarafından büyük bir sür'atle tamir olunmuştur.

Saat 11,20 de çimento fabrikasına da tahrib ve yangın bombaları düştüğü kabul edilerek mahallinde icab eden tertibat alınmış, fabrika ekipleri faaliyete geçmiş ve tahribatı mümkün olan sür'atle tamir ederek yangının sirayetine meydan vermemişlerdir.

Saat 11,30 da tehlikenin geçtiği bermutad düdüklerle ilân edilmiştir.

Bir müddet sonra, Taşlıtepe ve Güzensu taraflarından alınan haberlerde Rahmanlar ve Rahmibey köşkü civarındaki düzlüğe 30 kadar düşman paraşütçüsünün indiği bildirilmesi üzerine paraşütçü avlama grupları hemen muhtelif istikametlerden yetişerek mefruz paraşütçüleri daha yere inmeden imha etmişlerdir.

Vali muavini Ahmed Kınık, Seferberlik müdürü Ekrem Gönen, Kartal kaymakamı Adnan Aksel, Askerlik şubesi reisi Yarbay Şemsi Toydemir tecrübeyi hakem sıfatile başından sonuna kadar takib etmişlerdir. Tecrübe, çok canlı olmuş ve muvaffakiyetle neticelenmiştir.

İKTISAD

Altın fiatları

Altın fiatları düşmektedir. Dün, Reşadiye altınına 2780 kuruştan alıcı bulunmuyordu. Külçenin gramı da 355 kuruşa kadar inmiştir.

Deri ihracatı hakkında verilen karar

Üzerinde yapağı bulunan derilerin ihracının menedilmesine karar verildiğini yazmıştık. 1 ağustos 941 tarihinden itibaren muayyen evsafı haiz deriler ihrac olunabilecektir. Bütün deri ihracatı bu tarihten itibaren kontrol altına alınacaktır.

Almanyaya yapılacak kepek ihracatı

Almanyaya kepek ihracı için Toprak Mahsulleri Ofisi bir anlaşma yapmıştır. Bu anlaşma ile Almanyaya 5000 ton kepek verilecektir. İlk parti olarak 500 ton verilmiştir.

İthalât - ihracat

Dün şehrimizden 400,000 liralık ihracat yapılmıştır. Bu meyanda Suriyeye 500 ton linyit kömürü, Almanya ve İtalyaya deri, Mısıra iç fındık ve Amerikaya susam ihrac olunmuştur.

Almanyadan Tuna yolu ile matbaa kâğıdı ve sargılık kâğıd, jüd, asidler, tel halat, boş varil ve Sovyet Rusyadan da sinema filimleri ve saire gelmiştir.

ADLİYEDE

Bir torba gümüş lira

Darbhanede basılan paralar sayılırken, dört torba paranın eksik olduğu anlaşılmış, yapılan araştırmada bu torbalardan üçü, metrûk bir makinenin altında meydana çıkmıştır. İçerisinde 250 gümüş lira mevcud olan bir torba, henüz ele geçmemiştir. Yapılan tahkikat sonunda, tâdad, tasnif ve tartı müstahdemlerinden Hasan, Tulûi, Şerif, Kenan, Abdullah Adliyeye verilerek, muhakemelerine başlanmıştır. Sultanahmed birinci sulh ceza mahkemesince muhakemeye devam olunacaktır.

Başkası namına gelen parayı almak istemişler

Mehmed Aytekin isimli bir genc namına gelen 13 liralık posta havalenamesi muhteviyatını, mühür ve imza taklid ederek Fatih postanesinden çekmeğe teşebbüs ettikleri iddiasile, Turgud, Orhan ve Şehab adlı üç genc, dün Adliyeye verilmiştir. Turgud, suçu diğerlerine atfetmekte, diğerleri de bu işle alâkalarını inkâr etmektedirler. Sultanahmed ikinci sulh ceza mahkemesinde sorguları yapılarak, Turgud, tevkif olunmuştur. Orhanla Şehab salıverilmiştir. Tahkikat genişletilmektedir.

Kalb sektesinden öldü

Dün sabah, Mudanyaya hareket eden yolculardan 51 yaşlarında berber Mehmed Sabri, vapurun hareketi esnasında ani olarak düşerek ölmüştür. Yapılan muayenede Sabri kalb sektesinden öldüğü tespit edilmiştir.

Şehir meclisi mesaisini bitirdi

Dün birçok mazbatalar kabul edilerek Meclis dağıldı

Şehir Meclisi dün Vali ve Belediye reisi Lûtfi Kırdarın başkanlığında nisan devresinin son içtimaını yaparak dağılmıştır.

Zeyneb Kâmil Doğumevi yalnız dinin yüze iblâğına imkân olmadığı hakkında Sıhhat müdürlüğünün teklifi kabul edildi. Cihangir - Ayaspaşa civarının imar plânı geçen devrede müzakere edilirken bu yolun Alman sefareti ilerisinde ufak bir kısmının bırakılmasına itiraz edilerek şehrin güzel bir yeri olan bu caddenin açılmasına meydan verilmiyerek heyeti umumiyesine tevfikan yirmi beş metreye iblâğı istenilmişti. Bu devrede gelen mazbatada buradaki izdihamın caddesinden gelen yolla telâfi edileceği, burası da yirmi beş metreye iblâğ edildiği takdirde evvelce yapılmış olan bir buçuk milyon lira kıymetindeki binaların hedmi gibi Belediyeye büyük bir külfet tahmil edeceği beyan edilmekte idi. Bu mazbatayı kabul evvelki kararlardan nükûlü tazammun ediyor sebeble bir haylı münakaşa olmuş, mühendis fıa encümeni namına izahat vererek:

«— Düz bir sahada şehircilik kolaydır, fakat yapılmış bir şehri düzeltmek, imar etmek pek güçtür. Evvelâ gözönüne iktısad gelir. Sonra kıymetler gözönünde tutulur, mevcud binalar birer servettir. Bunların mümkün mertebe muhafazasına çalışılır. Binaenaleyh bir yolu beş metre daha büyütmek için diye bir buçuk milyon lira sarfedemeyiz.»

Diyerek imar plânının müdafaasını yapmıştır. Azadan bazıları riyaset ... larda iktısad mefhumuna ... edilmediğini sordular. İmar ... Hüsnü Keseroğlu, Birinci ... mütehassıs bunu gözönünde ... ruyor» dedi.

Kandillide Amcapaşa köşkünün istimlâki için beş bin lira tahsisi hakkındaki mazbata kabul edildi.

Makamın okunan bir tezkeresinde İstanbulda un stoku yapılması için hükûmetin bir milyon lira tahsis ... bu işi idare etmek üzere Vali ... setinde alâkadar müdürlerle ... lisinden dört azadan mürekkeb ... misyon kurulacağı yazılı idi. ... celsede bu tezkere divanı riyasete ... vale edilmiş, ikinci celsede ... yona Murad Furton, Hamdi ... rid Hamalın ve avukat Arif ... Meclisi namına iştirakleri ... rüldüğüne dair riyaset divanı ... bı okunarak tasvib edilmiştir.

Makama verilen bir takrirde ... Belediye talimatnamesinde ... naf teşekküllerine aid hükümler ... cud olduğu halde arabacı, ... nafı için hükümler mevcud ... beyan edilmekte ve bunlar ... talimatname vücude getirilmesi ... kele varidatları gözününde ... suretile tevziat icrası ve ... kında bir de tarife tanzimi ... idi. Takrir makama havale ...

Merzifonî Mustafa Paşa ve ... Ağa medreselerinin Çocuk Esirgeme ... rumuna tahsisi ve matbuat ... lerinden malûl ve muhtac olanlar ... yurd yapılmak üzere Çubuklu ... lediye malı arsanın tahsisi hakkındaki teklifin muvafık olduğu hakkında ... kiye encümeninin mazbatası da ... olunmuştur. Birkaç içtima devresindenberi müzakere edilen zabıtai ... talimatnamesinin son kısmı da ... edilmiştir.

Kısa bir tatilden sonra ... akdedilmiş, bazı evrakın ... teakıb Vali ve Belediye reisi ... dar şu sözlerle meclisi kapamıştır:

«— Arkadaşlar! Bu toplantı ... hassa üzerinde çalıştığınız ... lediye talimatnamesini, Elektrik ... idaresi talimatnamesile Sular ... alım ve satım talimatnamesini ... niz. Elektrik idaresinin hesab ... nin tetkiklerini yaptınız. Bunlar ... sa mesainizin büyük bir kısmını ... etmiştir. Bu devrede büyük ... gatle çalışarak şehir işlerimiz ... dalı kararlar verdiniz. 941 içtima ... resini bitirirken hepinizi hürmetle ... lâmlarım.»

Valinin nutku aza tarafından ... lanmış ve zabıt okunduktan sonra ... timaa nihayet verilmiştir.

POLİSTE

Bir tahsildar kayboldu

Eminönü Belediye tahsildarı ... 21 gündenberi tegayyüb etmiştir. ... maileyh tegayyüb ettiği günden ... gün evvel zimmetindeki parayı ... yeye yatırmıştır. Fakat ertesi günü ... silât yapıp yapmadığı malûm değildir. Bu husus araştırılmaktadır.

Dikkatsizlik yüzünden

Feshane fabrikasında işçi ... Şevki, dün fabrikada makineye ... verirken dikkatsizlik neticesi elini ... kineye kaptırarak yaralanmış, ... hastanesine kaldırılmıştır.

Bir otomobil kazası

Şoför Aramın idaresindeki 2596 numaralı otomobil, dün sabah Karaköy ... den geçerken Fenerde Yıldırım ... 95 numarada oturan Fatmaya ... rak yaralanmasına sebebiyet ... Ftma tedavi altına alınmış, şoför ... kalanmıştır.

CUMHURİYET

Nüshası 5 kuruştur

Abone şeraiti

	Türkiye için	Hariç için
Senelik	1400 Kr.	2700 Kr.
Altı aylık	750 »	1450 »
Üç aylık	400 »	800 »
Bir aylık	150 »	Yoktur

Dikkat

Gazetemize gönderilen evrak ve yazılar neşredilsin edilmesin iade edilmez ve ziyaından mes'uliyet kabul olunmaz.

Küçük hikâye

Kaçırılmış fırsatlar

Hâdiye Iclâl

Bedbaht bir arkadaşım anlattı:

— Biliyorsun ki vaktile çok güzel, zengin bir aileye mensub ve sayısız erkeklerin peşinden koştuğu bir genc kızdım. Buna rağmen, otuz üçümü bitirmek üzereyim, hâlâ evlenemedim. Fakat ne talihimden, ne de kimseden şikâyete hakkım yok. Çünkü tek kabahatli benim..

Geçen gün şöyle bir köşeye çekilip, kendi kendime kadınlığa, aşka ve izdivaca dair bazı şeyler düşündüm.

Güzelliğin bu hususta mühim bir rol oynamadığına kanaat getirmek için etrafımıza kısa bir nazar fırlatmak kâfi.. Yüz binlerce erkek hiç de güzel olmıyan kadınlarla evleniyorlar ve onlara senelerce sadık ve merbut kalıyorlar. Çalıştıkları için evlilik boyunduruğuna başlarını kaptırmamak hevesine düşmüşlerden maada evde kalmış fakir kızlara da pek tesadüf etmiyoruz.

Babamın iyi bir içtimaî mevkie sahib olduğunu tabiî unutmamışsındır. Tanınmış bir doktor.. Mükemmel kazanıyor, annemi, ağabeyimi ve beni pek iyi yaşatıyordu. Onlara aid lüzumsuz tafsilât vermeme hacet yok.. Çünkü bunlar tamamile hatırındadır. Asıl, liseyi bitirip de birbirimizden ayrıldıktan sonra başımdan geçenlerden haberin yok.. Onları anlatmalıyım..

Hayata karıştığım ilk anlarda çarşaf yeni atılmış, kadınlar henüz açılmış olduğu için her tarafta balolar, davetler birbirini takib ediyordu. Bu eğlenceli toplantılarda ağabeyimin hemen bütün erkek arkadaşları etrafımı çeviriyorlar. ve biz ekseriya durmadan gülen, konuşan ve dans eden bir grup vücude getiriyorduk. Bütün bir delikanlı kalabalığının peşimden sürüklendiğini gören yaşlı kadınlar -muhakkak ki biraz da hased ve gıpta ile- anneme:

— Maşallah, diyorlarmış, Seniha binbir cambazı bir ipte oynatıyor.. Fakat aferin ona, kurnazlık ediyor.. İçlerinden en iyisini seçmek için hepsini böyle yakından tanımak lâzım!.

Evet, onların içinde en ziyade hoşlandığım ve anlaştığım Ratibdi. Ailelerimiz, bizi adeta nişanlı sayıyorlardı. Fakat Ratib «Fen fakültesi» nden diploma alınca babası Avrupada tahsilini ikmal etmesini münasib gördü. Oğlancağız kalktı, Almanyaya gitti. Bana oradan sahife sahife mektublar yazdı. Annemin dilinde şu cümleyi tekrarlamaktan adeta tüy bitti:

— Kızım cevab yazsana.. Vallahi ayıb oluyor!.

Ben hiç aldırmadım. Ona karşı muayyen bir taahhüde girişmek istemedim. Bir iki kartpostal göndermekle iktifa ettim. Çünkü burada ayni gürültülü gezintiler ve neşeli hayat devam ediyordu. Nihayet günün birinde Ratib kolunda Darstadt'lı sarışın ve ablak yüzlü bir Alman kızile dönüp geldi ve bize:

— Zevcem!

Diye takdim etti. Sureta, hiç bir şey belli etmemeğe çalıştım ama, ruhumda garib bir kıskanclık hissinin de peyda olduğunun farkına vardım. Ama, bir taraftan da kendi kendime teselli vermekten geri kalmadım:

— Adam sende, henüz yirmi bir yaşındayım.. Bu kadar tanıdığım genc var.. Elimi sallasam ellisi..

O zaman avukatlık stajını bitirmek üzere bulunan Akifle aramız pek iyi idi. Mevsim yazdı. Zaman zaman kalabalık bir kafile ile pikniklere gidiyor, sık sık plâjlara taşınıyor, hemen her defasında başkalarından ziyade birbirimizle meşgul oluyorduk. Hiç unutmam, bir akşam alaca karanlıkta annem beni köşkün en üst katına çağırdı:

— Kızım, dedi, bugün Akifin annesi bizde idi. Seni oğluna almak istediğini söyledi. Tabiî ben fikrini öğrenmeyince kat'î bir cevab veremedim.. Ne dersin?

Akifin uzun boyu, zamanından evvel ciddileşmiş yüzü gözümün önüne geldi. Kibar ve yakışıklı bir çocuktu. Fakat evlenmek, ebediyen birlikte yaşamaya söz vermek kolay bir şey değildi. Ezilip büzülerek:

— Vallahi bilmiyorum ki anneciğim!

Dedim. Annem kat'î ahenkli bir sesle:

— Baban da münasib görüyor, diye ilâve etti, mes'ud olacağınıza eminiz!. Sana bir iki gün mühlet.. İyice düşün!

Aşağıda ağabeyimin ve benim arkadaşlarım sofrada bekliyorlardı. Nedense, bu mühim hâdiseyi onlardan saklamaya muvaffak olamadım. Hepsi birden kahkahayı attılar:

— A.. A.. İmkânı yok, dediler, aşkını bizzat sana itiraf edemiyen gayriasrî birile dünyada geçinemezsin.. Sen, hür ve serbest yaşamaya alışmış bir kızsın!

Derken Ankaradan mezunen gelmiş genc bir hariciyeci de kliğimize dahil olmuştu. Çok iyi dans ediyor, bütün arkadaşlarımdan ziyade bana iltifat ve nezaket gösteriyordu. Arasıra hayalim kanadlanıyor, kendimi ileride bir sefir, bir müsteşar karısı görerek koltuklarım kabarıyordu. Fakat bir gece Suadiyeden Şaşkınbakkala dondurma yemeğe gitmek için yaylı bir araba tutmuştuk. O, nezaketen içeriye sonuncu olarak girmek için geride kalmıştı. Bilmiyorum, beni hangi şeytan dürttü:

— Kenan Bey, dedim, çok sıkıştık, galiba sizi alamıyacağız!. Lûtfen yayan geliniz!

Etrafımdakiler, tabiî gülmekten kırıldılar. Biçare fena halde bozuldu. O günden itibaren bana karşı muamelesini değiştirdi. İki hafta sonra da içimizde ağırbaşlılığile şöhret kazanmış Feriha ile nişanlandı.

Kış iptidasında şiddetli bir zatürrie babacığımı alıp götürdü. Hayatın benim için çok müthiş ve çok sert olan ilk darbesini yemiştim. Lüks ve şatafat içinde geçen ömrüm birdenbire sefalet ve yalnızlığa mahkûm oldu. Ağabeyim, ancak kendisini idare edebilecek kadar bir para kazanıyordu. Fazla eşya ve halıları borcları ödemek için sattık. Eytam maaşile yaşamamıza imkân yoktu. Mutlaka çalışmam lâzımdı. Bereket versin, düzgün yazı yazıyor, hesaba kitaba aklım eriyor, biraz da yabancı bir lisan biliyordum. «Fenüs» sigorta şirketine girdim.

Eski vaziyetimi düşünerek, o günkü halimden sıkılarak artık hiç bir meclise iştirak edemiyor, hiç bir davete muvafakat cevabı veremiyordum.

Gene bir çok talibler çıkmadı değil.. Heyhat, tabiatim ve ruhî haletim icabı, beni bir sığıntı gibi evine kabul edecek zengin ve yüksek tabakaya mensub erkeklerin tekliflerini kabul edemiyor, ortahallilerle evlenip hayatımı daimî bir darlık ve yoksulluğa mahkûm etmeğe razı olamıyordum.

Seneler birbirini takib etti. Ayni gurur ve ayni tereddüd beni bir erkeğe bağlanıp kalmaktan menetti.

Şimdi kendimi dünya üzerinde o kadar kimsesiz ve yalnız hissediyorum ki tasavvur edemezsin.. Yegâne zevkim işim.. Çalışmak ve okumak.. Gitgide müthiş sinirli, hodbin, huysuz oluyorum.

Bugünün kızlarına yegâne tavsiyem böyle fırsatları kaçırmamalarıdır. Çünkü benim gibi gencliklerinde hem kendisinin, hem de başkalarının kalbile oynamayı huy edinmiş olanlar bu hoppalıklarının cezasını ileride gözyaşları içinde sonsuz ıstırablar çekerek ödüyorlar.

Hâdiye İCLÂL

SON HABERLER

Siyasî İcmal

Yunan harbinin son safhaları

İngiltere Başvekili Mister Çörçil ile Hariciye Nazırı Mister Eden dün, Yunan harbinin son faslını aydınlatan malûmat verdiler. Mister Eden, Yunanistandan çekilmenin şartlarını izah ederek Yunan hükûmetinin 21 nisanda İngiltereye verdiği bir nota ile harbe devama takati kalmadığını bildirmesi üzerine İngiltere hükûmeti de Yunan hükûmetile anlaşarak harekâta son vermeğe karar vermiştir.

Yunan hükûmetini bu kararı vermeğe sevkeden âmiller, gayet sarihtir ve gayet haklıdır. Yunanistan, bir milletin kendini müdafaa için gösterebileceği her kahramanlığı göstermiş, kendisinden kat kat büyük milletlere ve nispet kabul etmez derecede faik kuvvetlere karşı harbetmiş, bu harbi altı aya yakın bir müddet devam ettirmiş, nihayet ümidsiz bir mücadele karşısında nahak yere kan dökmekten başka bir şey yapamıyacağını görerek mücadeleyi devam ettirmemeğe, ve Yunaistan topraklarından Girid adasına çekilmeğe karar vermişti.

Metaksas'ın İtalyan tecavüzüne mukabele için verdiği karar nekadar isabetli ve şerefli idiyse, mücadeleye son vermek ve Yunan halkını baştanbaşa kırdırmamak için verilen karar da ayni derecede haklı, isabetli ve hatta şerefli idi.

Yunan milleti, vazifesini, milletlere şeref veren asalet ve feragatle yapmış, silâhını çektiği gün en mukaddes dava uğrunda çekmiş, bu mukaddes dava uğrunda her fedakârlığa seve seve katlanmış, sayı faikiyetine ve silâh üstünlüğüne karşı unutulmaz zaferler kazanmış, nihayet sayı faikiyeti ve silâh üstünlüğü her tahammülün hududunu aştığı zaman, mücadele meydanından en şerefli şartlar içinde, çekilmek gibi müstesna bir mazhariyet göstermiştir.

Yunanistan, bu kararile yakından alâkadar olan Britanya kuvvetlerinin çekilmelerini de kolaylaştırmış ve bunun üzerine İngiltere hükûmeti de kuvvetlerini çekmeğe başlamıştır.

Britanya kuvvetlerinin Yunanistandan çekilmesine aid malûmatı ise İngiliz Başvekili Mister Çörçil izah etmiştir. Bu izahata göre, Yunanistana yardım için gönderilen Britanya kuvvetleri 60,000 den ibaretti ve bu kuvvetlerin dörtte üçü, yani 45,005 i Yunanistandan ayrılmış ve yeni mevkilerine varmışlardır. Britanya kuvvetlerinin muharebe esnasında verdikleri zayiat 3000 ölü ve yaralıdır. Geride kalanlardan mümkün olan sayıyı kurtarmak için de her şey yapılmaktadır.

Almanyanın faik hava kuvvetlerile motörlü kıt'alarının şiddetli tazyik ve takibi karşısında yapılan bu İngiliz tahliyesi, Mister Çörçil tarafından minnet ve şükranla karşılanmağa lâyık bir muvaffakiyet sayılmaktadır.

Bir felâket karşısında kurtarılabilecek her şeyi kurtarmak, şüphe yok ki, bir muvaffakiyettir. Fakat asıl muvaffakiyet bu gibi felâketlerin vukuuna mâni olacak tedbirleri peşinen almak ve bu tedbirlerin ihtiyaca kifayetini temin etmektir. İngilterenin Yunanistana, 60 bin asker göndermesi ise bir tedbir eseri sayılamaz, ve tedbir eseri sayılamıyacağı için bu pek mahdud yardımın ademi vukuu, belki de vukuundan hayırlı olurdu. Çünkü bu mahdud ve tesirsiz yardımın ademi vukuu takdirinde Yunanistan Alman taarruzile karşılaştığı zaman, 21 nisan günü verdiği kararı birkaç gün evvel vermeğe mecbur olur, ve onun bu kararı vermesi şerefine hiç bir nakise iras etmez, belki de harbden daha çok müsaid şartlar içinde çıkmasını temin eder, üstelik İngiltere de, prestiji üzerinde çok derin bir tesir yapan bu vaziyete uğramazdı.

Gerçi İngiliz mehafili, Almanların da birçok zayiat verdiklerini, Balkanlardaki muvasala hatlarının kolay kolay tamir edilemiyecek surette tahrib olunduğunu, Belgrad köprüsünün berhava edilmesi yüzünden Tuna üzerindeki Alman münakalâtının bir müddet durduğunu ileri sürerek kendilerine teselli vermektedirler, fakat bütün bu maddi neticeler, Yugoslavya ve Yunanistanın istilâ edilmeleri, İngiltere tarafından gönderilen seferî bir tümenin yakapaça geri çekilmesi gibi büyük neticelerle ölçülemez.

Elhasıl Yunan harbinin son safhaları, İngilterenin bu cepheyi, esaslı bir cephe saymadığını göstermektedir. Zaten bu yüzden de bu cephe dayanamamıştır. Dünya diğer esaslı cephelerde İngiliz muvaffakiyetlerini bekleyor.

Ömer Rıza DOĞRUL

Trenle yapılacak nakliyat

Meccanen Anadoluya nakledilecek halk için ilk tren 11 mayısta Haydarpaşadan kalkacak

Ankara 30 (Telefonla) — Anadolunun muhtelif yerlerine gitmek üzere müracaat etmiş olan İstanbullulardan Denizyollarile nakledilecek olan ilk kafilelerin yarından itibaren yola çıkacakları malûmdur. Öğrendiğime göre, Devlet Demiryollarile yapılacak nakliyata da bir müddet sonra başlanacak ve ilk tren mayısın 11 inde Haydarpaşadan hareket edecektir.

Evvelce müracaat edenlerden müretteb oldukları kafilelerle hareket etmiyenlerin mecburî şekilde nakledilecekleri bazı İstanbul gazetelerinde yazılmıştı. Alâkalılar nezdinde yaptığımız tahkikat bu haberin doğru olmadığını göstermektedir. Sadece evvelce beyanname vermiş olanlar tayin edilen zamanda ve vasıtalarla gitmedikleri takdirde devlet tarafından meccanen nakledilmek hakkından mahrum olacaklardır.

İngiliz hava kuvvetleri de

Alman nakliye vapurlarına büyük zarar verdiriyor

Londra 30 (a.a.) — İyi haber alan mahfillerde söylenildiğine göre, esasen mahmul olan Alman demiryolları şimdi büsbütün yüklü bir hale gelmiştir. Düşman emtia ve malzeme nakli için gittikçe daha ziyade vapur kullanmak mecburiyetinde bulunuyor. İngiliz tayyareleri, Alman sahillerile işgal altındaki memleketler sahillerini takiben nakliyat yapan şileplerin, mavnaların ve petrol gemilerinin gittikçe fazlalaşmakta olduğunu görmüşlerdi. İngiliz bombardıman tayyareleri bu vaziyetten azamî derecede istifade etmektedirler. 17 nisandan 23 nisana kadar devam eden hafta zarfında Norveçten Fransaya kadar uzanan sahiller açıklarında ceman 42 bin ton hacminde düşman vapuru batırılmıştır.

Bükreş elçimiz

Ankara 30 (Telefonla) — Evvelki sabah şehrimize gelen Bükreş elçimiz Hamdullah Suphi Tanrıöver bu akşamki ekspresle İstanbula hareket etti. Bir iki gün kaldıktan sonra Bükreşe hareket edecektir.

Dahiliye müsteşarlığı

Ankara 30 (Telefonla) — Dahiliye Müsteşarı Etem Aykutun Samsun valiliğine tayini yüksek tasdikten çıktı. Müsteşarlık halen münhal bulunmakta ve bir müddettenberi Emniyet Umum müdürü Ali Rıza Çevik tarafından vekâleten idare edilmektedir. Dahiliye Müsteşarlığına Ali Rıza Çeviğin veya Devlet Şûrasında bulunan eski valilerden Hâzım Türegünün tayini ihtimallerinden bahsolunmaktadır.

Çanakkale belediye reisliği

Ankara 30 (Telefonla) — İhsan Berkin Çanakkale Belediye reisliğine intihabı tasdik olundu.

Tasdik edilecek lâyihalar

Ankara 30 (Telefonla) — 1938 senesinde Kahirede imzalanmış olan telgraf ve telefon nizamnameleri ve nihaî protokollarile radyo komünikasyon umumi nizamnamesinin ve buna merbut protokolların tasdikı lâyihası Meclis ruznamesine alındı. Bundan başka Buenos - Ayres posta kongresi kararlarını havi senedlerin tasdikına dair lâyiha da encümenlerden geçmiş olduğundan ruznameye konulmuştur.

Macaristanda feyezan

Budapeşte 30 (a.a.) — Stefani: Szamos nehri Des şehri civarında taşmış ve şehrin bir kısmı ile civar ovaları istilâ etmiştir.

Büyük Tisya nehrinin suları yükselmekte ve orta Macaristanda geniş arazi parçaları istilâ etmek istidadını göstermektedir.

Yeni Zelanda işçilerinin kararı

Vellington 30 (a.a.) — İngiliz işçi sendikaları kongresinin murahhası Holmes, Yeni Zelanda işçi sendikasının toplantısında, beş milyon İngiliz aza namına bir mesaj okumuştur. İçtimada, bu devler mücadelesinde gösterdikleri azimkârlıktan dolayı, İngiliz milletinin bilhassa erkek ve kadın İngiliz işçilerinin tebrikine karar verilmiştir. Aynı kararda, mütecaviz memleketleri mağlûb etmek için Yeni Zelanda işçileri ellerinde bulunan her şeyi yapmağa davet edilmektedir. Başvekil Frazu ve kabine azalarından birçoğu toplantıda hazır bulunmuşlardır.

İstilâ tehlikesine karşı hazırlık

İngiliz ordusu adada büyük manevralar yapıyor

Londra 30 (a.a.) — Röyter ajansının askeri muharriri yazıyor:

Dunkerque'denberi İngiliz ordusu muazzam bir hızla inkişaf etmiştir. Doğu İngilteresinde nihayet bulan manevralar terakkilerin ne kadar sürat ve muvaffakiyetle elde edilmiş olduğunu göstermektedir. Doğu kumandanlığına mensub 75 binden fazla er, mevzuu tanklarla ihrac edildiği farzedilen mühim bir Alman kuvvetinin süratle tahşid edilen İngiliz kuvvetleri tarafından evvelâ seri bir surette durdurulması, sonra da denize dökülmesi olan bu talimlere iştirak etmiştir. Muhafız kıt'aların gönüllüleri harekâtın bidayetinde «düşman» kıt'alarını hırpalamak suretile mühim bir rol oynamışlardır. Askerî şefler muhafız kıt'aların «istilâya karşı» çok büyük bir kıymet olduğunu beyan etmişlerdir.

Manevraların en büyük ciheti ihtiyat tutulmuş olan büyük bir İngiliz zırhlı kıt'asının kullanılması olmuştur. Bu kıt'a geçidi zapta çalışan «düşman» tanklarının üzerine atılmıştır. İngiliz tankları ile 25 tonluk seri tanklar ve kruvazör tanklar bütün gün muharebe cephesine doğru ilerlemekte idiler. Bu yeni İngiliz tanklarının yüzlük kafileler halinde büyük gürültülerle yollar üzerinde ilerlemesi müheyyiç bir manzara arzetmekte idi. Manevarlarda bir çok diğer askeri arabalar da kullanılmış ve İntellicens servis gibi hususî servisler de talimlerden istifade etmişlerdir.

Amerikanın Fransaya tavsiyeleri

Zürich 30 (a.a.) — «La Suisse» gazetesinin Vichy muhabirine göre, Mareşal Petain, Amiral Darlanın işgal altındaki Fransaya yaptığı ziyaret hakkındaki izahatını dinledikten sonra Amerikanın Vichy büyük elçisi Amiral Leahy ile uzun bir mülâkatta bulunmuştur.

Bu muhabirin zannettiğine göre, Amiral Leahy eğer Fransa Amerikadan yeni iaşe maddeleri almak istiyorsa, bitaraf vaziyetini muhafaza ve Almanlarla müzakerelerin tazammun ettiği İngiliz düşmanlığından tevakki eylemesi lüzumunda ısrar etmiştir.

Amerikaya gidecek İngiliz iktısadcısı

Londra 30 (a.a.) — İngiltere Maliye Nazırı Kingsley Wood'un talebi üzerine tanınmış İngiliz iktısadcısı Keynes, Vaşingtona kısa bir ziyaret yaparak kira kanununun tatbikı etrafında Amerika hükûmetile ve İngiliz mubayaa komisyonile müzakerelerde bulunacaktır. İngiliz mubayaa komisyonu, Amerikadan İngiltereye gelen bütün siyasî meselelerle meşgul olmaktadır.

Hatırlarda olduğu üzere, Keynes 1914-1918 harbini takib eden sulh konferansında İngiliz hazine başmüşaviri idi.

Avustralyada tayyarecilik teşkilâtı

Sydney 30 (a.a.) — Avustralya hava kuvvetlerine lâzım olan pilotları muntazam bir surette temin etmek için Avustralya hava nezareti bir tayyare teşkilâtı vücude getirmeğe karar vermiş ve bu babdaki projeyi tasdik etmiştir. 16 yaşından 18 yaşına kadar olan gençler bu teşkilâtta çalışacaktır. Bu suretle kaydolunacak gençlerin sayısı 70,000 kadar tahmin olunmaktadır.

TÜRKOLOJI BAHİSLERİ

Eski Türklerde milliyet fikri

— 2 — [*]

Yazan: **İsmail Hami Danişmend**

Eski Türklerde milliyet fikrinin en vâzıh tezahürleri, dilleriyle kültürlerinin müdafaasında gösterdikleri millî gayretlerde görülebilir. Bu fikir onlarda çok kuvvetli, daimî ve umumî bir şuur halindedir.

Benim bu hususta tesadüf edebildiğim en eski vesika, Çinlilerin «Tu-Kiu» dedikleri «Gök - Türk» imparatorluğunun ilk devirlerine, yâni Milâdın altıncı asrına aiddir. Bu asrın ortasında teşekkül eden «Gök-Türk» devleti bir bakımdan Roma imparatorluğuna benzer: Daha ilk zamanlarından itibaren şarkî ve garbî olarak ikiye ayrılmıştır; Yalnız birlik devri Roma gibi uzun sürmemiştir: Teşekkülünden otuz sene sonra, Osmanlı tarihindeki şehzade kavgalarını andıran bir takım dahilî kargaşalıklar bu azametli imparatorluğun ikiye bölünmesiyle neticelenmiştir. Garbî Tu-Kiular hakkında Çin vesikalarını neşreden Edouard Chavannes'ın dediği gibi (1), bu devletin bünyesinde daha birlik devrinden itibaren ikilik vardı; devlet kurulur kurulmaz baştaki hanedan ikiye ayrılmış, bir kardeş şarkı, bir kardeş garbı idareye başlamıştı; şarktaki (Kagan = Hakan) ünvaniyle metbû, garbdaki (Yabgu) unvanile tâbi vaziyetindeydi. Milâdın 582 tarihinden itibaren garbdaki Yabgu'nun da «Kagan» unvanını alıp şark tâbiiyetinden çıkması, otuz sene süren birlik içindeki ikilik ve daha doğrusu ikizlik vaziyetine resmen nihayet vermiş oldu.

Bu ayrılığın biri dahilî ve biri haricî olarak iki sebebi vardı; dahilî sebeb hanedan azasının saltanat kavgasıydı: 581 tarihinde Çinlilerin (Şe-tu) yahud (Şa-po-lio) dedikleri ve Fransız müsteşriklerinden Pelliot'nun türkçe ismini (İşpara) şeklinde tahmin ettiği hakan tahta çıkınca, amcası (Mu-Han) ın oğlu (Ta-lo-pien) yahud (Apo) saltanat dâvasına kalkıştı. Fakat, Osmanlı tarihindeki vaziyetin aksine olarak, tıpkı şimdiki Avrupa hanedanlarında olduğu gibi eski Türklerde de saltanat hakkı erkek tarafından olduğu gibi kadın tarafından da asaletle kaimdi: Halbuki (Ta-lo-pien) in anası prenses değildi: onun için Gök-Türkler onu istemiyorlardı. İşte bu vaziyet (Ta-lo-pien) in şarktan garba ilticasiyle neticelendi: o sırada garb Yabguluğunda Çinlilerin (Ta-t'eu) dedikleri (Tardu) bulunuyordu. Şarktaki genc amcazadesinin metbûiyetini çekemiyen bu azametli «yabgu» hakanlık müddaisini memnuniyetle kabul etti: Çünkü şarkın karışması, garbın kuvvetlenmesi demekti.

Bu dahilî sebebe bir de haricî sebeb inzımam etti. Orta-Asya'da böyle muazzam bir Türk imparatorluğunun kurulması Çinliler için en büyük tehlikeydi ve bu tehlikenin kuvvetle bertaraf edilmesi Çin imparatorluğunun harcı değildi. Milâdın 580 tarihinde Çin diplomatlarından (Çang-sun-Çing) Gök-Türkler nezdine sefaretle gidip gelmiş ve onların bu dahilî gailelerini kendi gözleriyle tetkike muvaffak olmuştu. Çin'in Orta-Asya siyasetini işte bu kurnaz diplomat tanzim etti. İmparatora teklif ettiği plân şöyleydi (2): **«Gök-Türk hanedanından her prensin maiyyetinde büyük ordular vardır; hepsinin unvanı da Han'dır. Her biri dört cihetten birine yerleşmiştir. Birlikleri zâhirîdir. Bunları kuvvetle yenmek güç, fakat birbirine düşürmek kolaydır!»**

Çinliler işte bu siyaseti tâkib ettiler. Garbdaki Yabgu (Tardu) ya bir elçi ile üstünde eski Türklerin Hakanlık alâmeti olarak bir kurd başı bulunan bir «alem» gönderdiler (3). Bu suretle Çinliler Türklüğü ikiye bölmek için «Yabgu» ya Hakanlık tevcih etmiş oldular! Hattâ (Tardu) nun elçilerini merasimle (Şe-tu) nun elçilerine takdim ederek şarkı garba değil, garbı şarka hâkim tanıyacaklarını bildirdiler!..

İşte bütün bu dahilî ve haricî sebebler nihayet (Tardu) nun «Yabgu» unvanını bırakıp «Hakan» unvaniyle isyanına sebeb oldu. Artık garb, şarka hücum etmeye başlamıştı. Fakat şarkın uğradığı gaile bundan da ibaret değildi: Bir taraftan da (Şe-tu) nun diğer yeğenleri isyan etmişlerdi (4). Onlar da saltanat iddia ediyorlardı! Bu vaziyetten iki netice çıktı: Bir taraftan Çin'de iş başına gelen «Suei» hanedanının idaresinde Çin birliği kurulurken, bir taraftan da dahilî ihtilâfiarla haricî tesirler yüzünden Türk birliği bozuluyordu.

Şark imparatorluğu ile gar bimparatorluğu artık hemen bütün tarihlerini birbiriyle uğraşarak geçireceklerdi! (Çang-sun-Çing) in o ustalıklı plânı netice itibariyle Gök-Türk tarihini altüst etmiş demekti.

Fakat şark imparatorluğunun bir taraftan isyanlar ve bir taraftan da muharebelerle uğraşması, nihayet garb imparatorluğunu lüzumundan fazla kuvvetlendirmeye başlamıştı: Garb hakanı artık şarkı da kendi idaresine alarak yeni bir Türk birliği kurabilecek hale geliyordu. İşte bu manzara karşısında Çin'in o meşhur «Baskül politikası» yahud «Muvazene siyaseti» başladı: Çin imparatoru garbdaki dostuna karşı şarktaki düşmanını himaye etmeye kalkıştı! 585 ten itibaren (Tardu)yu kendi başına bırakıp (Şe-tu) ya yardım teklifinde bulundu. Fakat bu yardımın gene «Baskür politikası» ndan mülhem bir takım şartları vardı: Bu şartlar çok ince şartlardı! Çin imparatoru şark Türklerini Çinlileştirmek şartiyle himaye edecekti! Bunun için de (Şe-tu) ya Türk milletinin kıyafetini, an'anesini, âdetini, kanunlarını ve hattâ dilini değiştirip bunların yerine Çin kıyafetini, Çin an'anesini, Çin âdetini, Çin kanunlarını ve hattâ Çin dilini zorla kabul ettirdiği takdirde yardım edebileceğini bildirir: Çünkü Çinlilerce milliyet demek kültür demekti. İşte o zaman Çin siyaseti Türklüğün en büyük buhranlar içinde bile sarsılmak bilmiyen millî şuruna çarparak iflâs etti. Türk hakanı (Şe-tu) Çinlilerin bütün şartlarını kabul ediyor, yalnız milliyetinden bir zerre bile feda edemiyordu. Sinolog (Stanislas Julien) in «Pien-i-tien» ismindeki Çin membaından tercüme ettiği vesikalar içinde (Şe-tu) nun Çin imparatoru (Kao-tsu) ya bu mesele hakkında gönderdiği şu mektub, Türk milliyetçiliği tarihinin belki en kıymetli vesikasıdır (5):

«Şimdi oğlum sarayımızda isbat-ı vücud edecek ve her sene harac olarak ilâ**hi bir asla mensub atlar takdim edilecektir; her gün sabahtan akşama kadar sizin emirlerinizden başka bir şey dinlemiyeceğim. Fakat elbiselerimizin önlerini kesmeye, omuzlarımızda dalgalanan saç örgülerimizi çözmeye, dilimizi değiştirmeye ve sizin kanunlarınızı kabul etmeye gelince, bizim âdetlerimizle an'anelerimiz o kadar eskidir ki ben şimdiye kadar bunları değiştirmeye cesaret edemedim; bütün millet aynı kalbi taşıyor...»**

Bu vesikada Hakan her fedakârlığa razı oluyor, Çin imparatorunu metbû tanıyor, kendini ona emirber yapıyor, harac vermeyi kabul ediyor ve hattâ oğlunu rehine olarak Çin sarayına gönderiyor; velhasıl her şeye katlanıyor; yalnız tarihten daha eski olan Türk diliyle Türk kültüründen vazgeçemiyeceğini Türk milleti namına en açık ve en kat'î bir lisanla ve resmî bir nota ile ilân ediyor...

Çin diplomasisi işte bunda aldandı ve yalnız bunda muvaffakiyetsizliğe uğradı. Bununla beraber entrikalarına devam etmekten de hâlî kalmadı: O perişanlıktan istifade edilerek bir takım Türk beylerine Çince unvanlar verildi. Fakat bu resmî ve vahî kelimeler bile Türklüğün millî şuurunu rencide ediyordu. Orhon kitabelerinde bu acı vaziyet şu alev gibi sözlerle müstakbel nesillere nakledildi (6):

Tabğaç budunka beglik urı oğlın kul boldı, silik kız oğlın kün boldı. Türk begler Türk atın ıtı, tabğaçğı begler tabğaç atın tutıpan tabğaç kağanka körmiş. Elig yıl isig - küçig birmiş...».

Yâni: «Asil gençler Çin milletine kul oldu, lekesiz kızlar cariye oldu. Türk beyleri Türk ünvanlarını bırakıp Çin beylerinin çince ünvanlarını alarak Çin imparatoruna inkıyad ettiler, elli yıl işlerini güçlerini ona hasrettiler.»

Türklerin yukarıki vesikaya göre bundan on dört asır evvel ve bu son vesikaya göre de bundan on iki asır evvel gösterdikleri bu millî şuur, Avrupa kültür dairesinde ancak Ondokuzuncu asırda kendini göstermeye başlar.

İsmail Hami DANİŞMEND

(1) Edouard Chavannes, «Documents sur les Tou-Kiue (Turcs) occidentaux», 1903 Saint-Pétersbourg tab'ı, s. 219.
(2) Vilh. Thomsen, «Inscriptions de l'Orkhon déchiffrées», 1896 Helsingfors tab'ı, s. 63-64.
(3) Edouard Chavannes, aynı eser, s. 2 ve 219.
(4) René Grousset, «L'empire des steppes», 1939 Paris tab'ı, s. 133-134.
(5) Stanislas Julien, «Documents historique sur les Tou-Kioue (Turcs)», 1877 Paris tab'ı, s. 55.
(6) Thomsen, «Inscriptions», s. 99.

[*] İlk yazı 28 nisan tarihli nüshamızda çıkmıştır.

Hitler zabitlere bir hitabede bulundu

Berlin 30 (a.a.) — Stefani: Ordu başkumandanı Hitler, kara, deniz ve hava ordusile hücum kıt'alarına zabit olarak gidecek namzedleri nasıblarından bir gün evvel yeniden Sports Palasta toplamıştır.

Hitler, müheyyic bir hitabe irad ederek gençlere nasyonal sosyalist ordularında bekleyen vazifeleri hatırlatmıştır.

Amerika sigorta kumpanyalarının bir kararı

Nevyork 30 (a.a.) «Stefani» — Amerikan sigorta kumpanyaları Büyük Okyanusa ve bilhassa Birmanyaya gidecek eşyanın sigorta ücretini artırmışlardır.

Kumpanyalar Yunanistan, Suriye, Türkiye ve Filistin limanlarına gidecek eşyayı sigorta etmemektedirler.

Çinin, İngiltere ve Amerika ile dostane münasebetleri

Vaşington 30 (a.a.) — Çin Hariciye Nezareti vazifesini deruhde etmek üzere Çunking'e gitmekte olan Çinin eski Londra büyük elçisi Kuotaiçi, Roosevelt ve Cordell Hull ile yaptığı görüşmelerden sonra Çin - Amerikan işbirliğinin istikbali hakkında pek ziyade nikbin olduğunu söylemiştir.

Kuotaiçi, Çinde yeni Birmanya demiryolunun inşası için Amerikan muzaheretinin İngiliz - Amerikan - Çin tesanüdünün delili olduğunu bildirmiş, Büyük Britanya ile Çinin, her ikisinin de harbden muzaffer çıkacağına inanı olduğunu ilâve eylemiştir.

Antalyada soğuk hava deposu

Antalya belediyesi tarafından iki ay evvel binası ihale olunan soğuk hava deposu inşaatı ikmal edilmek üzeredir. Fennî tesisatı da kırk bin liraya ihale edilmiştir. Mıntaka itibarile yazın çok sıcak olan Antalya'nın en mübrem ihtiyaclarından birinin ikmali halk ve tüccar tarafından büyük bir memnuniyetle karşılanmıştır.

Soğuk hava deposu ve Kız Enstitüsü binalarına uzanan çarşı yolile, Kaleönü meydanı tamamen parkelenmiş ve Şelâleli kanalda, Dört yol ağzında çok zarif bir havuzla Yenikapıdan Kız Enstitüsü önüne kadar uzatılmıştır. Ameliyatı hemen hemen ikmal edilmiş olan yeni şelâleli kanala yakında su isale edilecektir.

Halkevi binası önündeki boş meydanın tesviyesile blokaj ferşiyatı ikmal edilerek kalıp halinde beton dökülmeğe başlanmış ve bu suretle ortadaki mezbele kaldırılarak çok temiz bir meydan vücude getirilmiştir.

Aynı meydanın müntehasında bulunan Otopark ikmal edilerek denize kadar imtidad eden ve yabani çalılardan içerisine girilemiyen ve yılan yuvası olan küçük koru da temizlendikten, tarh ve tanzim edildikten sonra mükemmel bir park haline konulmuştur.

Berline giden bir İspanyol heyeti

Berlin 30 (a.a.) «Stefani» — Alman iş cephesi teşekkülleri şefi Dr. Ley tarafından vuku bulan davet üzerine Salvador Meriano'nun riyasetinde İspanyol falanjlarından mürekkeb hususî bir heyet Berline gelmiştir.

Hadiseler Arasında — FELEK

Tatlı konuşalım!

Yalnız ifademizin tatlılığı kâfi değildir. Mevzuu da tatlı seçmeliyiz. Onun için bugün size şekerden bahsedeceğim.

Bir fena huyumuz var. Münevverlerimiz de dahil olduğu halde çoğumuz ağız havadisine, (gayrimatbu gazete) dediğimiz sokak lâfına itibar ediyor, kulak asıyoruz.

Bu zâfımızın neticesi olarak sebebsiz buhranlar geçiriyor ,hatta zararlar ediyoruz. İşte bir misali de şu son günlerde bakkalların ortaya attıkları şeker buhranı havadisi. Yapılan tetkikat üzerine anlaşılıyor ki; bu rivayetleri bir takım bakkallar çıkarmışlar. Ellerindeki beş on çuval veya sandığı beş on kuruş pahalıya satmanın yolunu aramışlar. Bunlardan birinin cezasını gördüğünü dün gazetelerde okudum.

Alâkalı makamların işi hemen tekzib etmeleri pek yerinde bir tedbirdir. Çünkü, böyle yapılmazsa:

— Aman şeker bitecek! diye çoğu kimseler ihtiyacından fazla şeker almaya kalkar ve o zaman belki de bu yüzden şeker sıkıntısı başlar. Tabiî mes'ul makamlar bu gibi hallerde alacakları tedbirleri düşünür ve ittihaz ederler. Bizimki hatıra kabilinden bir şeydir.

Böyle «falan şey pahalılaşıyormuş, vesikaya binecekmiş» gibi bir uydurma, bir saçma haber ortaya çıkıp da halkı endişelendirdiği görülünce derhal o maddeyi bol bol piyasaya atıp meselâ:

«Şeker boldur. Fiatı yükselmiyecektir. İstiyenler, istedikleri kadar şekeri filân kooperatif, falan ve filân bakkaliyelerden alacaklardır.»

Diye bir de ilân verdiniz mi o zaman bütün yalan şayialar, bütün dalavere rivayetleri ve tevatürler, bundan istifade etmek istiyen fırsat düşkünlerile birlikte hapı yutarlar.

Bu sistem iki madde hakkında, iki defa kendini gösterdi mi o zaman kimse bu şekilde bir şeye artık cür'et edemez.

Şimdi bu fırsattan istifade ederek şurayı tekrar okuyucularımıza ve eşe dosta hatırlatmak isterim ki, yukarıda da dediğim gibi böyle ağızdan dolma havadislere inanarak etrafa yaymak, yahud yaymasak da ona karşı gûya tedbir olsun diye fazla mal tedarikine kalkmak bugünkü şartlar içinde pek vatanseverce bir hareket değildir.

Tekrar etmeliyim: Bu satırlarla kimseye ders vermek niyetinde değiliz. Yalnız bilmemiz gerektir ki; bizim memlekette iaeş maddeleri gıpta edilecek kadar boldur. 914 - 918 harbinde bugün pahalılaşacağından korktuğumuz şekeri ve ekmeğimizi yaptığımız unu dışarıdan getirirdik. Öyle iken dahi ancak harbin son senesinde sıkışıklık fazlalaşmıştı.

Bugün şeker, un, yağ, peynir, et ve hububatımızı kendimiz yetiştirdiğimize göre artık arada bir bu kabil endişelere düşmek -halk tabakası için olmasa bilemünevver sınıf için memleketin iktısadî imkânlarını bilmemek gafletine düşmek demektir ki; biraz da ayıbdır.

Anlaşıldı mı şekerim!..

B. FELEK

Okuyucularımızdan Bayan Haver Varhoş:

Mütaleanız doğrudur. Başka dilden adapte edilmiş olan bir eseri kendini bilen bir muharrir kendi telif etmiş gibi göstermez. Yani muharrirlik haysiyeti onun bir «iktıbas» olduğunu göstermeyi emreder. Ama buna uyan da vardır, uymıyan da... Başka ne diyebiliriz? B. F.

Zaptedilen Yugoslav gemisi

Şanghay 30 (a.a.) — Yugoslavyaya aid Tomislav vapuru hâdisesi, gemiye çıkan İtalyan bahriyelilerinin çekilmelerile yakında halledilecektir.

Velhasıl

Fırsat düşkünleri

Bugünlerde karşı tarafa göç çoğaldı. Mevsim icabı zaten gidecek olanlara, bu sene köye gitmeyi şehirde kalmaya tercih eden muvakkat sayfiyeciler de inzımam edince iş çoğaldı.

Havaların birdenbire ısınması bu göçlerin hep birden kalkmasına sebeb oldu.

Eskiden araba vapuru navlunu da beraber olarak tek atlı bir araba karşıya 7-8 liraya gidiyordu. Şimdi fırsat düşkünü arabacılar işi azıttılar. İşine göre 10-12 liradan aşağı gitmiyorlar.

— Pekâlâ! Onlar da kazansınlar! mı diyeceğiz?

Fırsat düşkünlerine müsaade, müsamaha etmek bir taraftan halkı ızrar eder, diğer taraftan esnafın ahlâkını berbad eder.

İkisi de fenadır. Mahal vermemeli!

Bir AŞK UÇURUMU

Edebî roman — 31 — Mahmud Yesari

Tezgâhın arkasından çıktı:

— Şimdi, yukarı çıkayım dedi.

Fikrinin kafası, sinirleri uyuşmuştu. İnsanlar, kendilerinden uzaklaşanlara darılıyor, düşman oluyorlardı. Biraz yaklaşınca, iyilik görmek fırsatı çıkabiliyordu. Bu, her zaman, her yerde değildi. Fakat, çekingen durmakla, yüzde beş, yüzde bir fırsat ihtimallerini de kaçırmış olmuyor muydu?

Hurşid, elinde bir don bir fanilâ ve bir fincan konyakla geldi:

— Fikri ağabey, sen bunları terledikten sonra değişirsin. Şimdi yat. Ben, çayını da getiririm. Gel, odaya çıkalım.

Ocakçı Hurşidin yattığı oda; merdivenle ocak arasında, Ocak tarafına açılan küçük dört köşe pencere ile aydınlanan, tavanı, duvarları zemini tahta, bir merdiven altıydı.

Hurşid, kerevetin üstüne, Fikrinin yatağını hazırlamıştı:

— Sen, yatağa gir, ben de çayını getiriyorum.

Merdiven altı, tatlı ılıktı ve nem kokuyordu. Epey yol yürümüştü; soğukta omuzlarını kısarak yürümek de, ayrı yorgunluk veriyordu. Ağır ağır soyundu. Düşünmüyordu. Kendini, bu ılık, rahat havaya bıraktı, yatağına girdi.

Hurşid, elinde, iki fincanla gelmişti; kapıyı örttü:

— Karşılıklı keyif çatarız, Fikri ağabey.

Fikri, çayı alırken teşekkür etti:

— Vallahı, zahmet oluyor.

Ocakçı, dargın baktı:

— Böyle söyleme ağabey.

Soyundu, yatağına girdi. Fikriye:

— Konyağı, unutma, dedi.

Fikri, gülmeğe başlamıştı. Bugün, «için ısınır» diye, Barba, şarab ikram etmişti; şimdi de, hancı, «içinin kızışması» için, konyak gönderiyordu. Kendi kendine:

— Hep, üstüste geliyor, diyordu. İşlerin ters gitmesi, aksilikler, sıkıntılar gibi, onlar da, üstüste geliyor.

Remziye, bugün, yemek ikram etmişti; Fikriyi, bu da düşündürmüştü:

— Ne garib! İnsan, açken, aç mısın? diye soran olmuyor. Tokken, ikram ediyorlar.

Ocakçı, onun gülüşünü, başka manaya almıştı:

— Odaya gülüyorsun, değil mi? Doğru, odaya benzer, hali yok. Vaktile, buraya, erzak koyarlarmış. Burada, rutubet çekmez. Hanlar, o zamanlar hanmış. Şimdi, viranelik.

Konyak, Fikrinin genzini yakmış, öksürtmüştü:

— Acı geldi.

— Acı, tatlı, deme iç. Sen, bir iyi terlemelisin.

Ocakçı, kendi çayını içerken, anlatıyordu:

— Sen, Raşid ağayı, tanımıyorsun. O, ne zamanın adamıdır. Gencliğinde, altında at, elinde kamçı, reislik etmiş. Ben, bahçe tuttuğu vakitler tanımıştım. Bahçeyi bıraktı, kazino açtı. Bahçeden kazanmamış değildi. Kazino da iyi işliyordu. Gelgelelim, bu adam, para tutmaz. Kazandığının onda dokuzunu etrafına harcar, onda birini kendi yer. Hovardalığı, beyliği, zevki, eğlenceyi, yedirip içirmeği sever. İşler, hep bir teviye, iyi gitse kim ne der? Birden, bıçak gibi kesildiği olur. Bir yana, para artırmayınca, kurulu düzen bozuluverir. Öyle de oldu ya. Bahçeyi, bırakmıyacaktı. Kazinoculuk, onun işi değildi. Müşterilerle beraber, o da sofrayı kuruyordu. Yüzü tutmuyor, takıntılara göz yumuyordu. Sonra, kafayı tuttu mu, ahpablarını alıyor; Boğaza açılıyor, yahud Maslak yoluna gidiyor, çalgılı kazinoları kapatıyor, har vurup harman savuruyordu. Kazinoyu, borcla kapattı. Bir evi kalmıştı, onu sattı; kira ile tutarak otel işletmeğe başladı. Otelden, fena kazanmıyor, değildi. Otel sahibi ile kira meselesinden anlaşamadı. Ben, senelerce, onu, gözden kaybettim. Boş duramaz. Bir çok işler tutmuş. Kiminde kazanmış, kiminde batırmış. Şimdi bu, gördüğün halde...

Fikrinin fincanını uzandı, aldı, kendi fincanının yanına, kerevetin altına koydu:

— Sen, iyice örtün.

Kalktı, Fikrinin paltosunu da örttü:

— İyice terle. Aldığın soğuklar çıksın.

— Fazla gelmesin.

— Gelmez, gelmez.

Hurşid, tekrar yatağa girince, derin bir göğüs geçirdi:

— Eğer Raşid ağa, darda olmasaydı, han odasında yatar mıydı? Çok zengin, hatırlı dostları vardır. Birine gidip halini açmaz.

Fikri, konyaklı çayı içtikten sonra, hafif terliyordu:

— Çay da, konyak da, iyi geldi.

Hurşid, yorganına sarınmıştı:

— Sabaha, dipdiri kalkarsın inşanllah.

«Hasan ağabeyin karakolu kurcalaması, «hancının polisten çekinmesi», Fikrinin kafasına, bir iğne gibi saplanmıştı:

— Ahpab, dedi. Benim, sabıkam yok, bir şeyim yok. Raşid ağa, ne diye karakoldan çekiniyor.

Hurşid, yorganın arasından cevşab verdi:

— Vaktile, karakola da kafa tutardı ama, geçti o günler! Muavinin keyfine hizmet edecek, ne yapsın?Birçok pürüzlü işleri var. Yoksa, on para da vermesen seni, açıkta bırakmazdı. O, senin gibi, onorlu, gözü pek, namuslu adamlara bayılır. Senin, ne adam olduğunu öğrendi de, muameleyi değiştirdi.

Yorganı başına çekmişti:

— Allah rahatlık versin.

— Sana da ahpab.

Fikri, vücudünü kaplayan tatlı sıcaklığın içinde, dalıp uyuyacağı yerde, düşünüyordu: Burada, üç dört gün misafirdi. Üç dört gün sonra?.. Güvendiği bir yer yoktu. Galatalı Şakiri görecekti. Ondan, biraz yardım umuyordu. Fakat, ona bel bağlanamıyordu ki... Onun, günü gününe uymuyordu. Biraz canlanmakla, kendisile birlikte, etrafını da ümidlendirmişti. Bu da, kaç gün sürecekti?

Uzun bir yola çıkmış, ve yolun ortasında yorgunluktan düşüp yıkılmış bir yolcunun, bütün kuvvetini, enerjisini toplayarak, ayağa kalkması gibi, Fikri de, içindeki çöküntüye basarak doğrulmuştu. Acaba, kaç adım, yürüyecekti?

Tekrar yıkılırsa... Artık, bir daha kalkınacağı şüpheliydi.

Bu düşüncelerle, kendini tekrar miskinliğe kaptırmaktan korktu:

— Taş taşıyacağım, boş gezmiyeceğim.

Gözlerini kapadı, biraz evvel düşündüklerinin hayallerini görerek, yorgun, sızar gibi buyudu.

—9—

Barba, kapıdan Fikrinin girdiğini görünce, içeriye döndü, seslendi:

— Sakir, bak, kim geliyor?

Sonra, elile, gülerek Fikriye işaret etti:

— Seninki içeride...

Fikri, şakaya vurmuştu:

(Arkası var)

SPOR

Millî küme maçlarının bıraktığı intıbalar

Türk futbolünde geçen seneye nazaran göze çarpan bir terakki vardır

Yazan: NÜZHET BABA

Bölgelik maçlarından sonra Ankarada geçen hafta iki İstanbul takımını; bu hafta da iki İzmir takımını millî küme maçlarında seyrettik. Umumî intıba: Türk futbolunda geçen seneye nazaran göze çarpar bir terakki var. Antrenörsüz, yabancı takımlarla, daha üstün futbolla temas yoksulluğuna rağmen bu terakki hakikaten göğüs kabartıcıdır. Avrupa harbinin bu safhasında gerek antrenör, gerek haricî temas mevzuubahs olamıyacağına göre, futbolcularımızın kendi kendilerine, oyunun umumî kavrayışını ve oyunculuğun icablarını kavramakta gösterdikleri inisiyativ istikbal için ümid vericidir.

Biz ileridenberi Türk gencinin futbola fıtrî istidadını ve bu oyunun yüksek moral vasıflarını, karakter üzerindeki yapıcı tesirlerini dilimizin döndüğü kadar anlatmağa çalıştık. Her nedense son yıllarda futbol aleyhine bir cereyan uyandırıldı. Dendi ki oyun, spordan beklenen moral ve ahlâkî verimleri veremiyor, profesyonelliğe cereyan açıyor ve beklenen randımanı temin edemiyor.

Bu mütalealarda, bir hakikat nisbeti kabul etsek dahi ben birer tabak muhallebisine yahud beher puanı beş kuruşa voleybol ve sinemasına üç set tenis oynandığını gördüğüm için futbol aleyhinde yaratılmak istenen bu sözlere kıymet veremedim. Böyle bir temayül hasıl olacaksa ve bunun önüne geçmek için tedbir alınamıyorsa kabahat futbolda olamaz.

Ankarada millî küme maçlarının gördüğü rağbet, hiç şüphe yoktur ki, İngiliz şehirlerini andırıyor. Cumartesi günü olunca, bütün şehir, bütün Ankara stadını dolduruyor.

Bu seneki maçlarda bilhassa İstanbul takımlarında, insicam, futbolu ve kombinezon ve takım oyununu daha iyi bir kavrayış göze çarpmaktadır. Alelûmum takımların daha iyi antre oldukları, nefes ve mukavemetlerinin yerinde olduğu da anlaşılmaktadır. Yalnız şunu da tebarüz ettirmek gerektir ki, bu umumî terakki şayanı takdir olmakla beraber, Türk futbolunun kalitesinin yükseldiğine bir delil değildir. Çünkü bizim futbolun bundan çok daha yüksek devreleri olmuş, bir zamanlar senelerce, Avrupa takımları ayarında futbol oynanılmıştır.

Maamafih şimdiki halinde bu terakki de çok şayanı şükrandır. Mekteblerimizin, Maarif Vekâleti Beden Terbiyesi ve İzcilik müdürlüğünün himmetile tekrar spora ve bilhassa futbola kavuşuşları, birkaç sene içinde futbolda daha ileri adımlar atmamıza imkân verecektir.

Gördüğümüz halile İstanbul takımları, takım halinde geçen seneye nazaran çok daha derlitoplu oyun oynamaktadırlar. Ferdî terakki gösteren genc oyuncularımız da yok değildir. Hatta bunların arasında büyük istidadlar da vardır.

Diğer taraftan kale önündeki beceriksizlikler, birçok fırsatlar kaçırmalar, eski halinde devam etmektedir. Buna sebeb şu meşhur merkezî Avrupa futbolunun kötü taklidi, yani kale önünde paslaşma; daha maruf tabirile «al gülüm, ver gülüm» tabiyesinin hâlâ devam ve bir türlü terkolunmamasıdır.

İzmir takımlarını çok iyi tanımamakla beraber, bizde hasıl olan intıba şudur ki İzmirde futbol İstanbul nisbetinde geçen seneye nazaran bir inkişaf gösterememiştir. Bunu da tabiî görmek icab eder. Çünkü hiç bir spor yoktur ki futbol kadar daha iyi takımlarla, daha üstün futbolla temasa gelmek suretile terakki göstersin. Hele bu fırsattan mahrum kaldıkça inkişaf devresine giremesin. Maamafih şurasını itiraf bir hakşinaslık olur ki İzmir oyuncuları arasında gerek eski gerek yeniler arasında, hakikî istidadlar vardır. Bunların istikbal için büyük istidadlar vadettiklerinde asla şüphe yoktur.

Ankaraya gelince; bu sene futbolumuz gerilemek değil, ilerlemek hamlelerile temayüz etmiştir. Nefes kabiliyeti, canlabaşla oynamak, Ankara futbolunun ayırıcı vasıfları olarak devam etmektedir.

Gene bütün memleket futboluna şamil olmak üzere şu cihet tebarüz ettirilmek lâzımdır ki; bir vakitler hakikaten as oyuncu yetiştirmek hususunda çok velûd devreler geçirmiş olan Türk futbolu son seneler zarfında bu cihetten kısır kalmaktadır. Bunun sebebi ise; hele kabahati kat'iyyen bizde değildir. Sebeb şudur: Avrupa ile temas imkânı yoktur. Bu temas esasen son zamanlarda bir türlü; takvimli ve faydalı bir şekilde organize edilememişti. Futbol mutlak ve muhakkak daha kuvvetli ve daha üstün takımlarla temaslar sayesinde yükselir. Bu olmayınca ilerlemez. Ne mutlu bize ki; tashihi elimizde olmıyan şartlardan nâşi bu temassızlığa rağmen gerilemiyor, mes'ud bir netice olarak terakki gösteriyoruz.

Nüzhet BABA

Ankarada yapılacak maçlar

Önümüzdeki cumartesi ve pazar günleri Ankarada plâsman maçları yapacak olan Galatasarayla, Fenerbahçe takımları cuma sabahı Ankaraya hareket edeceklerdir. Cumartesi günü Galatasaray, Harbiye; Fenerbahçe, Maskesporla karşılaşacaklardır.

Pazar günü Galatasaray, Maskespor, Fenerbahçe, Harbiye ile oynıyacaklardır.

Pazar günü yapılacak maçlar

Pazar günü Şeref sahasında Beşiktaş - Taksimle İstanbulspor - Beyoğlu Genclik takımlarile hususî maç yapacaklardır.

İstanbulspor - Beyoğlu 9,30 da, Beşiktaş - Taksim 11 de karşılaşacaklardır.

Dört şehir atletizm maçı

Pazar günü dört şehir atletleri arasında yapılacak müsabakaya iştirak edecek olan Ankara, İzmir ve Balıkesir atletleri yarın şehrimizde toplanmış olacaklardır.

Hakem imtihanı

İstanbul Hakem komitesinden:

Son hakem kursuna devam ederek şifahî imtihanları yapılmıyan hakem namzedlerinin 3/5/941 cumartesi günü saat 14,30 da bölge merkezinde bulunmaları tebliğ olunur.

BULMACA

Soldan sağa:

1 — Aydınlatmalar (cemi). 2 — Bayağı, ruhsatname ve ferman. 3 — Ağıza ve mideye zevk veren, kışın yarenliklerinden. 4 — Allaha tapınmaklıklar (cemi), ters çevirirseniz bir hayvan olur. 5 — Soru edatı, akar suyun tersi. 6 — Bir emir, bir cins sandal. 7 — Giydiklerimizden, erkek ferd. 8 — Hicab duhmıyan. 9 — Vakit hesabcısı, bir edatın kısaltılmışı.

Yukarıdan aşağıya:

1 — Herkesin başına konmaz (iki kelime). 2 — Güzel san'atlardan. 3 — Kanunun arkadaşı, demirin kiri. 4 — İki harf yanyana, kanaat getirtme. 5 — Bol bol verme, körlük. 6 — Nota, yegâne, bir emir. 7 — Su yolu, ters çevirirseniz ıstırablı ümidsizlik olur. 9 — Bir vapurumuzun ismi, bir soru edatı.

Evvelki bulmacanın halledilmiş şekli

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	P	O	S	T	A	P	U	L	U
2	E	T	İ	■	K	E	S	E	L
3	J	■	M	A	■	K	■	V	A
4	M	A	Y	D	A	N	O	S	■
5	Ü	N	A	L	M	A	K	■	E
6	R	A	■	İ	M	Z	A	■	V
7	D	Ö	L	■	E	L	T	İ	■
8	E	C	İ	R	■	I	M	■	A
9	■	Ü	Z	E	N	■	A	R	D

Sayın Kadıköylülerin arzuları üzerine
Yarın akşam 21 de
SÜREYYA SİNEMASINDA
SAFİYE
VE ARKADAŞLARININ SON
BÜYÜK KONSERİ

Bu akşam SARAY sineması
Büyük artist LIONE BARRYMOR'a
Mesleğinin zafer tacını kazandıran ve küçük artist
BOB WATSON'la beraber yaratılan
ÖLÜM AĞACI
Şaheserini takdim edecektir.
Saadet nerede başlar...? Hayat ve aşk... Hayatın hisleri...

Ç. E. K. MENFAATİNE
6 mayıs 1941 SALI akşamı saat 9 da
MÜNİR NUREDDİN
ÇEMBERLİTAŞ Sinemasında
Bir KONSER verecektir. Biletler sinema gişesinde satılmaktadır.

YARIN Matinelerden itibaren:
TAKSİM SİNEMASINDA
En büyük macera filmlerinin 2 yıldızı
JACKİE COOPER – FERDDIE BARTHOLOMEW
tarafından yaratılan
KARA ALTIN MÜCADELESİ
Petrol mücadelesinin süper filmi... Ateş maceraları... Alevler arasında 2 çocuk... Büyük ve hissî bir mevzu...

LÂLE'nin 2 müstesna filmle hazırladığı muazzam programlarının
ÜÇÜNCÜ VE EN MÜKEMMELİ
Bir zafer destanı... Bir kahramanlık menkıbesi
1 — TÜRKÇE
YILDIRIM ALAYI
RANDOLF SCOT – JEAN BENNETT
En meşhur plâjlarda... En modern barlarda geçen büyük aşk romanı
2 - PLÂJ YOSMALARI
BUGÜN MATİNELERDEN İTİBAREN:
LÂLE sinemasında
Seanslar: YILDIRIM ALAYI : Saat 2.15 — 5.15 ve 8 de
PLÂJ YOSMALARI : » 3.30 — 6.30 ve 9.10 da

ASKERLİK İŞLERİ

Şubeye davet

Üsküdar Askerlik şubesinden:

Ödemişte ikamet etmekte iken Üsküdarda Doğancılar caddesinde 17 sayılı hanede oturdukları iş'ar edilen ve adreslerinde aranıldığı halde bulunamamış olan ölü jandarma yüzbaşı Süleyman Ayçelenin kızı Havva Hayrünnisa ile oğlu Mustafa Gündüzün acele şubeye müracaatleri.

Konferans ve temsil

Eminönü Halkevinden:

Evimizin Cağaloğlundaki salonunda sabık Nevyork ve Avustralyadaki Melbourne ve lâhik Londra üniversitesi pedagoji ve terbiye enstitüsü profesörlerinden beynelmilel imtihanlar komisyonu azası H. P. Hanley tarafından 2/5/941 cuma günü saat 21 de (İngiliz terbiyesinin ruhu) ve 3/5/941 cumartesi günü saat 21 de (çocuğun inkişafı) mevzularında birer konferans verilecek ve konferansları müteakıb Evimiz temsil şubesi tarafından (Himmetin oğlu) piyesi temsil edilecektir.

Her iki günün davetiyelerinin Evimiz bürosundan alınması rica olunur.

İstanbul Borsası, 30/4/941

Londra	1 Sterlin	5,24
Nevyork	100 Dolar	132,20
Cenevre	100 İsv. Frc.	30,70
Atina	100 Drahmi	0,9975
Madrid	100 Peçeta	12,9375
Yokoha.	100 Yen	31,1375
Stokholm	100 İsveç K.	30,745
ESHAM VE TAHVİLÂT		
Sıvas - Erzurum	I.	19,20
» »	II. ilâ VII.	19,30 19,36

SİNEMA

Çaykovskinin aşkı

«Unutulmaz bir balo gecesi» ismindeki filmde bu büyük bestekârın san'at ve kadına aid hisleri iyi tahlil olunmuştur

Büyük adamların hayatını tasvir eden romanlar, tiyatro piyesleri ve sinema filimleri - pek kötü yazılmış ve yapılmış olmamaları şartile - ekseriya muvaffakiyet kazanıyorlar ve halkın rağbetine mazhar oluyorlar. Çünkü müellif, muharrir, rejisör ve aktör o dehanın kudretinden ilham alarak yazıyor, oynatıyor ve oynuyor. Kariler ve seyirciler o san'atkârın şahsiyetine karşı duydukları meclûbiyet dolayısile eseri derin bir vecd içinde okuyor ve seyrediyorlar.

«Unutulmaz Bir Balo Gecesi» de bu eserlerden biridir. Senaryo muharriri, Rus musikişinasının «Memnu Aşk»ını güzel tasvir etmiş, rejisör filmi iyi idare etmiş, aktörler rollerini kuvvetle kavramışlardır.

Macera şöyle cereyan ediyor. Rus asılzadelerinden Mikael Ivanoviç Murakin'in karısı Katerina aile yuvasında bedbaht olmuş bir kadındır. Kocası onunla hiç alâkadar değildir. Katerina büyük bestekâr Çaykoski'nin dehasına hayrandır. Aralarında samimî bir aşk devresi başlamak üzere iken Murakin bunu haber alıyor ve musikişinasa müracaat ederek saadetini ihlâl etmemesini diliyor. Çaykovski'nin vicdan azabı aşkına galebe çalıyor ve Nastasya isminde şuh bir kadınla birlikte şehri terketmek fedakârlığını gösteriyor. Katerina bu terkolunmanın acısını senelerce çekiyor. Bestekâr tekrar şehre döndüğü vakit, kadın kocasından ayrılmıştır. Tamamile serbesttir. Artık sevişmelerine hiç bir mâni yoktur. Fakat bu sefer de ebedî ayrılık araya giriyor. Zira Moskovada bir kolera salgını hüküm sürmektedir. Kadın, âşıkının altıncı senfonisini çalarken bu sari hastalığa kurban gittiğine şahid oluyor. Ölmez dehayı, ağır ağır ölümün menhus pençesi avcunun içine alıyor.

Zarah Leander «Unutulmaz bir balo gecesi» filminde

Filmin tabiatile musikisi de mükemmeldir. Çaykovski'yi sesli sessiz bir çok Alman filimlerinin yaratıcısı Hans Stüve pek canlı oynuyor. Katerina'yı da orijinal sesli İsveçli artist Zarah Leander yaşatıyor. Nastasya'yı «Kora Terry» deki muvaffakiyetile şöhret bulan Marika Rökk temsil ediyor.

Bir iki satırla

★ Columbia şirketi bir kaç film birden çevirttirmeğe başlamıştır. Bunlardan biri George Brent ile Martha Leott'un vücude getirmekte oldukları «Bunlar, aşk değildir!» kordelâsıdır. İkincisi baş erkek rolünü William Holden'in oynamakta olduğu «Texas» dır. Üçncüsü Franchot Tone ile Jean Bennett'in yapmakta oldukları «Genc kızların en iyi dostları Borsa sokağında oturanlardır» dır. Dördüncü filmin baş rollerini Virginia Bruce ile Herbert Marshall deruhte edeceklerdir. Beşinci film Fox kumpanyasından istiare edilecek olan Jane Withere ile Paramounttan muvakkaten alınacak olan Jackie Cooper'in birlikte vücude getirecekleri bir eser olacaktır.

★ Briane Aherne ile Jean Fontaine «Allaha ısmarladık!» ve Chesta Morris «Boston Blackie'nin maceraları» isminde birer filim çevirmektedirler.

★ Anita Louise yüzlerce erkek artistin çevirmekte olduğu «Esrarlı denizaltı gemisi» filminde tek kadın yıldız olarak rol alacaktır.

★ Greta Garbo'nun kardeşi Olaf Gustaffson, Amerikada Foks sinema kumpanyasında teknik müşavir olarak çalışmaya başlamıştır.

Amerikada çevrilmekte olan yeni filmler

Melvyn Douglas, Jane Arthur ve Fred Mac Muray «Bir Sürü Kocal» filminde

Şehir Tiyatrosu KOMEDİ Kısmında
3 mayıs CUMARTESİ akşamı: Türkiye Ses Kraliçesi
HAMİYET YÜCESES KONSERİ
İSMAİL DÜMBÜLLÜ ve arkadaşları tarafından
YALOVA KAPLICALARI «Komedi», ayrıca MONOLOG
Biletler gişede satılmaktadır.

RADYO

Bu günkü program

8,00	Program	18,40	İnce saz
8,03	Haberler	19,10	Konuşma
8,18	Müzik (Pl.)	19,30	Haberler
8,45	Konuşma	19,45	Konuşma
★		19,50	Şarkılar
12,30	Program	20,15	Rad. g...
12,33	Şarkılar	20,45	Müzik
12,50	Haberler	21,00	İstekler
13,05	Şarkılar	21,30	Konuşma
13,20	Müzik (Pl.)	21,45	Orkestra
★		22,30	Haberler
18,00	Program	22,45	Caz (Pl.)
18,03	Orkestra	23,30	Kapanış

Bozok ailesinin teşekkürü

Çok sevgili aile reisimiz SALİH BOZOK'un aramızdan ebedî ayrılışı dolayısile gerek telgraf, telefon ve mektubla teessürlemize iştirak eden ... gerekse cenaze merasiminde bizzat bulunmak ve çelenk göndermek ... tini ihtiyar etmiş olan muhterem ... vata ayrı ayrı arzı şükran eylemeğe ... derimiz mâni olduğundan, kendilerine bu husustaki samimî alâkalarından ... kalbî teşekkür ve minnet hislerimizin iblâğa sayın gazetenizin ... lâletini rica ederiz.

BOZOK ...
YENEN ...
AYGEN ...

Türk Kooperatifçilik cemiyeti umumî heyet toplantısı

Cemiyetimizin fevkalâde umumî heyet toplantısı 17/4/941 cumartesi günü saat 17 de Ankarada, Ticaret ve Sanayi Odası salonunda yapılacaktır. Muhterem azanın teşrifleri rica olunur.

RUZNAME

1 — İdare heyeti faaliyet ve hesab raporlarının okunması ve kabulü,

2 — Murakıblar raporunun okunması ve kabulü,

3 — Cemiyetin âmme menfaatlerine hâdim bir cemiyet olduğunun ... tına alınması,

4 — Cemiyet nizamnamesinin ...

5 — Yeni idare heyeti azasile murakıbların seçilmesi.

6 — 1941 senesi bütçesinin tasdiki.

7 — Aza teklifleri.

Bürhan Tepsi tiyatrosu

İzmir Halkevinde 11 mayıs ...

Baba Ramiz

Piyes 4 perde

Öğretmenlerin kongresi

İstanbul Öğretmenleri Yardım Cemiyetinden:

Cemiyetimizin 1941 yılı kongresi müzakeratına devam edilmek üzere ... nın 3 mayıs 941 cumartesi günü saat 15 te İstanbul Kız lisesi konferans salonunu teşrifleri rica olunur.

DİKKAT!
Beyazıdda SUN'Î ÇAMLICA TEPESİ...
Denizden 1200 metre irtifaında
Şadırvanlar - Asma çiçek bahçeleri - Marmara, Adalara muhteşem bir nezaret - Havaî tarafından Beyazıdda (MARMARA) sinemasının pırıl pırıl ışıklarile bezenmiş asma taraçalarında:
Marmara Kazinosu
Pek yakında İstanbul halkına açılıyor.

İKİ ESİR

Yazan: *Lajos Zilahy* — 37 — Çeviren: *F. Zâhir Törümküney*

Peter çadırdan dışarı fırladı. Koşuşmalar devam ediyordu. Her halde büyük bir felâket vardı. Etrafındaki insanların telâş ve şaşkınlıkları bunu gösteriyordu. Peter yanından geçen bir askeri durdurarak sordu:

— Ne var, ne oluyor?

— Esir düştük... Ruslar dört bir yanımızı çevirmişler...

Peter hâlâ uyku sersemliğinden ayılamamıştı. Askerin söylediklerini ve cereyan eden hâdiseleri, biraz evvel gördüğü rüyanın bir devamı sanıyordu.

Bu sırada koşarak bir başçavuş geldi. Üçüncü takımın da hazır olmasını bildiren bir emir getirdi. Askerler hemen dörder olarak sıraya dizildiler. Bütün bunlar korkunc bir sessizlik içinde cereyan ediyordu.

Üçnücü takım, başçavuşun kumandası altında şimale doğru hareket etti. İki veyahud üç kilometre kadar ilerledikten sonra alayının diğer bölüklerini buldular. Bunlar silâhtan tecrid olunmuşlardı.

Kıt'aların önünde yüksek rütbeli bir kaç Rus subayı duruyordu. Rus subaylarından biri sol elini kalçasına dayamış, kayıdsız bir tavırla sigara içiyordu. Siyah rugan çizmeleri, omuzlarındaki altın sırmalı apuletler ay ışığında parıl parıl parlıyorlardı. Ayaklarının dibinde küçük bir fino kuyruğunu sallıyarak dolaşıyordu.

Peter'in takımını da silâhtan tecrid ettiler. Süngülü Rus piyadelerinin muhafazası altında esir düşen alay hareket etti.

İki saatten fazla yürüdüler. Ay hâlâ gökyüzünden çekilmemişti. Fakat ufukta hafif bir kızartı belirmişti. Yüksek bir tepeden Rus ordusunun kuvayi külliyesini gördüler. Aşağıda gözün alabildiği kadar uzun bir ovada, beyaz çadırlar bir mantar tarlası manzarası veriyordu.

Peter tepenin üzerinde bir saniye durdu. Başını çevirip geldikleri istikamete baktı. Uzaklarda, çok uzaklarda, ormanların, dağların ardında kalan eski hayatına aid âlemi görür gibi oldu.

II

Miett hatıra yazmağı âdet edinmemişti. Fakat, hayatının mühim telâkki ettiği hâdiselerini küçük bir deftere bir kaç satırla not ederek altına tarih atmağı da ihmal etmiyordu. Boş zamanlarında bu defteri eline alıp da karıştırdığı vakit daima enteresan bir iki vak'aya tesadüf eder, nasıl olup da bunların hafızasından silindiğine hayret ederdi. Bazı hâdiseleri kaydederken, bunların hayatında bir dönüm noktası teşkil edeceğini sanmış, fakat aradan bir iki ay geçince hiç bir kıymetleri olmadığını anlamıştı. Bazı hâdiseleri ise, sırf yazacak daha ehemmiyetli bir şey bulamadığından kaydeder, bunlar da zaman geçtikçe ehemiyet ve kıymet kesbederlerdi. Meselâ defterinde şöyle bir not gözüne çarptı: «11 eylûl. Pazar. Doktor Vargalar bir çay verdiler. Bir kaç tanıdık ve bir sürü yabancı delikanlı vardı. Oldukça iyi eğlendik. Pan Zigmond piyano çaldı. Madam Galamb şiir okudu. İsmini bilmediğim bir genc adam da, el yazısından karakterler hakkında hükümler verdi.»

İşte Peter'le bu çay ziyafetinde tanışmıştı. Şimdi not defterinden bu bir kaç satırı okuyunca, bütün bir maziyi hatırladı. O zaman hiç ehemmiyet vermediği bu çay ziyafetinin, hayatında en derin izleri açan bir hâdise olduğunu anladı. O günün üstünden tam bir yıl geçmişti. Bu son bir sene zarfında başından geçen vak'alar, hayatının bundan evvelki yirmi senesinde geçirdiklerinden çok daha fazlaydı.

Peter'in esir düştüğünü haber aldığı gündenberi içinde karmakarışık hisler çarpışıyordu. Bazan âsabı sükûnet buluyor, bazan da istikbal hakkında meçhul bir korku benliğini sarıyordu. Harb başlıyalı altı hafta olmuştu. İlk günlerde bu işin azamî iki haftadan fazla sürmiyeceğini iddia edenler, şimdi hâdiseler karşısında ne söyliyeceklerini şaşırmışlardı. Harbin uzun süremiyeceği hakkında yeni deliller arıyorlardı. Fakat bu deliller, ölüme mahkûm ağır hastalar gibi günden güne zayıflayıp, sönüyorlardı. Harbin noel bayramından evvel nihayete ermiyeceğini, binaenaleyh bir müddet daha beklemek icab ettiğini söyliyenler de bulunuyordu.

Miett de bu ikinci zümrenin kanaatlerine iştirak ediyor ve Peter'i noelden evvel görebileceğini asla ümid etmiyordu. Bu bir kaç ayı nasıl geçireceğini düşünüyordu. Fakat ilk matem haberini alınca, hepsi de harbin öyle zannettikleri gibi basit bir şey olmadığını anladılar. İlk duydukları ölüm havadisi Faşi Yenö'ye aiddi. Miett bu genci bir iki defa şurada burada görmüştü. Bundan sonra Madam Galamb'ın kayınbiraderi Şandor Galamb'ın künyesi geldi. Bunu Madam Lenart'ın yeğeni Lenart Elek'in ölüm haberi takib etti. Elek topçu üstteğmeni idi. Miett bir gün evlerinin köşesindeki bakkala uğradı. Bakkal askere gitmiş, dükkânı karısı çeviriyordu. Madam Krammer ağlamaktan kızarmış gözlerle kocasını kaybettiğini bildirdi. Tramvayda, pastahanede, sosyetede, hulâsa her tarafta bu kabil haberler veriliyor ve günün başlıca mavzuunu bunlar teşkil ediyordu.

Peter'in esarete düştüğü tarihin üzerinden on gün geçmiş olmasına rağmen el'an kendisinden bir haber alınamamıştı. Esir düştüğünü de Harbiye Nezaretinin tebliğinden öğrenmişlerdi.

Miett kocasından haber alamadığı için müthiş bir üzüntü içinde kıvranıyordu. Babası ve bazı ahpabları beyhude yere onu, şimdi mektubların büsbütün başka yollardan geldiğine, binaenaleyh hiç olmazsa üç dört hafta beklemek icab ettiğine ikna etmeğe çalışıyorlardı. Her sabah postacıyı bekliyor, hattâ evin içinde oturamıyor, kapının önüne çıkarak postacıyı görünce hemen koşup, karşılıyor ve kendisine mektub getirip, getirmediğini soruyordu. Fakat her defasında da acı bir hayal sukutile eli boş olarak dönüyordu.

Peter gittikten sonra ara istasyonlardan yazdığı iki, üç kart almış ve cepheden de yalnız kısacık bir mektubu gelmişti. Bu mektubu her sabah mutlaka bir defa okurdu. Peter bu mektubunda şunları yazmıştı:

«Biricik sevgili meleğim! Neş'em ve sıhhatim hamdolsun yerindedir. Harb, hiç de öyle uzaktan zannedildiği gibi çekinilecek bir şey değilmiş. Bilâkis fevkalâde enteresan ve heyecanlı bir macera. Adeta sulh olursa, günlük normal hayata yeniden nasıl alışacağımı düşünüyorum. Kabil olsa da insan sabahtan akşama kadar cephede döğüşse ve akşam işinden evine dönen her adam gibi geceyi yuvasında geçirse o zaman harb yüz sene bile sürse bıkılmıyacak. Her halde sana kavuştuğum zaman, alâkanı uyandıracak bir sürü hatıra ve hikâyelerim olacaktır. Sevgili Miett'im senden ayrı bulunmaktan başka hiç bir üzüntü ve kederim yoktur. Beni kat'iyyen merak etmeyiniz. Babanın ellerinden öperim. Yarın tekrar yazacağım. Senin de milyonlarca defa dudaklarından öperim benim sevgili karıcığım. Seni çılgınca seven kocan Peter.»

Miett, artık bu mektubun her kelimesini ezberlemişti. Her halde Peter bu mektubu yazdığı gün esir düşmüştü. Çünkü; ertesi günü için ... cağını bahis mevzuu ettiği ... gelmemişti.

Miett ilk haftalarda tahammül ... mez ve kavurucu bir azab içinde ... ranmıştı. Peter'le olan vücud ... beraberliğine kısa bir müddet ... o kadar alışmıştı ki, bundan ... ve görünüşe nazaran uzunca ... man için mahrum kalması, ... yokluğunu ona bütün acısile ... mişti.

Bir çok defalar sabahleyin ... hemen yastığını kapıp, Peter'in ... na gittiği vaki olmuştu. Böyle ... larda kocasının, yatağını boş ... ruhunu derin bir yeis kaplıyor ... şarak odasına, yatağına iltica ... du. Yavaş yavaş bu âdetinden ... geçiyordu.

Bazan öğle vakti sokaktan eve ... nünce, divanın üstünde Peter'i ... mış, küçük bir ekmek kabuğunu ... mirerek gazetesini okumakla ... buluyor, fakat bu hayal bir saniye ... ra kayboluyor, boş divan yüzüne ... tıyordu. Bazı akşamlar odasında ... el işile meşgul olurken, Peter'in ... şısındaki koltukta oturduğuna ... luyor, Heyecanla başını kaldırınca ... dada tamamile yalnız bulunduğunu ... görüyordu.

Bazan tamamile yabancı adamların ... seslerini Peter'in sesine benzetiyor, ... lâşla antreye fırlıyor, Mili'nin ya ... pıcı veyahud da elektrikçi ile ... tuğunu görüyor ve üzüntüyle geri ... nüyordu.

(Arkası var)

Havacılık bahisleri

Tayyarelerin son hafta faaliyeti

Yazan: **A. Ahıskal**

Balkanlarda Almanların karadan [illegible] tazyiklerine karşı İngiliz havacılığının cevab ver[illegible] ihtimali çok [illegible]. Bu haftanın hâdiseleri göstermektedir ki İngiltere Afrika işini çabuk bitirmek ve bilhassa Habeşistanda serbest kalacak havacılarını Balkanlarda kullanmak niyetile çalışmaktadır. [illegible] limanına taarruz etmişlerdir. Alman korsan gemilerinden Scharnchorst ve Gnelsenau halen bu limanda bulunmakta ve müteaddid bombardımanlara ve tam isabetlere rağmen yer değiştirmemektedirler. Bundan da hareket kabiliyetlerini tamamen kaybetmiş bulundukları anlaşılmaktadır. Norveç sahillerinde 7000 ve 3000 tonluk iki iaşe ve nakliye gemisi batırıldığı bildirilmiştir. İngiliz hedeflerini Cologne, Dusseldorff, Dunkerque ve Ostende teşkil etmektedir. Bütün buralara gündüz ve gece taarruzları yapılmaktadır.

Almanlar da bu cephede boş durmamışlardır. İngiltere ve İskoçya sahillerinde durmadan uçmuşlardır. Londra üzerine yapılan akınlarda Milwal doklarında ve Greenwich mahallesinde yangınlar çıkmıştır. Plymouth en fazla hasara uğrayan ve bu hafta zarfında en çok düşman tayyaresini üzerine çeken bir şehir olmuştur.

Bütün bu taarruzlar sırasında İngilizler takriben elli tayyare, Almanlar da tahminen doksan tayyare kaybetmişlerdir. Bu tayyarelerin çoğunu av tayyareleri teşkil etmektedir.

İngiliz havacılığı en fazla bombardıman tayyaresi olan Blenheim tipindekileri kullanmaktadır. Amerikan bombardımancıları yedek olarak tutulmaktadır. Bunlar arasında Holanda üzerine iki defa uçmuş olan Uçan Kaleler de vardır. Almanların yedek malzeme ve ihtiyat tayyarelerini bol miktarda harcamağa başlamış olmalarına rağmen İngiliz tayyarelerinin ve başlarında Amerikan yardımının kabarık yekûnla durmuş olması Mihverciler aleyhinedir. Çünkü İngilizler Berline kadar akın yapabilmek için 2000 kilometrelik bir saha üzerinden ve kuvvetli müdafaa hatlarını aşmak mecburiyetinde olduğu halde yıpranmamıştır. Buna karşılık Alman tayyarecileri hedeflerine ancak 150 kilometrelik bir mesafeden taarruz etmektedirler. İngilizlerin daha çetin şartlar altında ihtiyatlarını tasarruf etmesi havacılarının ilerisi için mukadder hakimiyetlerinde amil olacaktır. Henüz İngiliz gece avcılarının muvaffakiyeti yüz güldürecek mahiyettedir.

Önümüzdeki hafta hava harbicirinin daha şiddetli olarak Libyada geçeceğini tahmin etmekteyiz. Habeşistanda İtalyan mukavemetinin kırılmasına buradaki tayyareler Libyaya geçirilmiştir. Bu sebebdir ki Mihver kara ordularının da hareketi yavaşlamış ve hatta duraklamıştır. İngiliz avcılarının pikecilere muvaffakiyetli mukabelesi de Mihver ha[illegible]ğını düşündürmüştür. Bir an evvel Libya hava hakimiyetini kurmak ve Balkan cephesine yardım edebilmek noktasından bu hafta zarfında Afrika havalarında çetin didişmelere şahid olacağımız kanaati kuvvetlidir.

A. AHISKAL

İstanbula on beş günde 4 bin ton şeker verildi

Halkın şekere karşı gösterdiği tehacüm azalmış olmakla beraber dün de devam etmiştir. Son on beş gün zarfında İstanbul mıntakasına dört bin ton şeker verilmiştir. Halbuki normal ihtiyaç 1500 tondur.

Dün Belediye ile Şeker şirketi arasında yapılan temaslar neticesinde Şeker şirketinin ötedenberi müşterileri olan tüccardan başkasına şeker vermemesi takarrür etmiştir. Çünkü bir çok kimselerin bunu yeni bir ticaret sahası olarak kullandıkları anlaşılmıştır.

İnkılâb müzesinde temaşa sergisi

Belediye İnkılâb müzesi bir temaşa sergisi hazırlamaktadır. Bundan başka 500 den fazla kitab verenler için müzeye şeref levhası asılacaktır. İlk olarak Emiroğlu Ziya ve Muallim M. Cevdet namına şeref levhası konacaktır. Bundan maada müzedeki eserleri tetkik etmek suretile tez yapacak Üniversite talebesine yardım için rehberler yetiştirilecektir.

Tıb Talebe Yurdundaki talebelerin müracaati

Tıb Talebe Yurdunda yatan talebeden imtihanları biten sınıf talebelerinin burada ikametlerine nihayet verilmektedir. Bu kararın tatbikına başlanılması üzerine açıkta kalan 25 talebe dün Valiyi ziyaret ederek memleketlerine gidebilmeleri için daha birkaç gün kendilerinin yurdda ikametlerinin teminini istemişler, Vali de bunların üç gün daha yurdda kalabilmelerini temin etmiştir.

Göztepe orta mektebinde uçak müsabakası

Göztepe Kız Orta mektebinde dün öğleden evvel bir model uçak müsabakası yapılmış, en iyi model uçuran genç kızlara muhtelif hediyeler dağıtılmıştır.

Harbin neresindeyiz?

(Başmakaleden devam)

recede zayıflamamalıdır. Hep biliyoruz ki kalb zayıfladığı takdirde koca gövde bir işe yaramaz hale gelecek ve artık o zaman bütün öteki cepheler kendiliğinden düşecektir.

Sayın Churchill son nutkunda muhtelif hâdiseleri izah ederken Yugoslavya, Yunanistan ve Akdeniz meselelerini, bütün ciddiyetlerine rağmen ikinci, üçüncü derecede saymakta -İmparatorluğun hayatî menfaatleri bakımından- haklıydı. İngiliz Başvekilini her dinleyişimizde, bir leit-motiv ahengile kulağımıza şu sözlerin çarptığını duyuyoruz:

— Amerika ile muvasalayı emniyet altında bulundurmak! Adanın istilâsına mâni olmak!

Geçen sene Fransa çöktüğü zaman İngilterenin en büyük endişesi adayı bir istilâ teşebbüsünden korumaktı. Yaz ayları içinde İngilizler cidden büyük bir enerji sarfederek adada kuvvetli bir kara ordusu meydana getirdiler. Eylûl, teşrinievvel ve teşrinisani aylarını misli görülmemiş derecede şiddetli hava taarruzlarına karşı mukavemetle geçirdiler. Zaman zaman, muhtelif fasılalarla tekrarlanan bu hücumlara gene aynı azimle mukavemet ediyorlar. Bugün adaya yapılacak bir ihrac harekctinin Almanya için geçen seneye nazaran çok daha güç olduğu biliniyor. Fakat şu da muhakkaktır ki muvasalanın daralması demek istilâ ihtimallerinin yeniden kolaylaşması demektir.

İşte Churchill bunun için mütemadiyen Atlantik meydan muharebesinden bahsediyor ve gene bunun için diğer hareketleri ikinci plânda sayıyor.

O halde görüyoruz ki, İngiltere de kendi tuttuğu yolun henüz birinci safhasını atmaya muvaffak olamamıştır. Bu yol nedir? Durak noktaları hangileridir?

Bu suallere tasnif edilmiş muntazam cevablar bulmak bilmem kabil olur mu? Her ne olursa olsun denebilir ki: İngiltere evvelâ müdafaa safhasını atlatmak, muvasala hatlarını emniyet altına almak, kuvvetlenmek ve hazırlandıktan sonra nihayet taarruz ederek harbi bitirmek mecburiyetindedir.

Bütün bunların zamana muhtac şeyler olduğunu düşünürsek ikinci senesine yaklaşan harbin daha ne kadar sürebileceğini tahmin etmek güç olmaz. Gerek Almanlar, gerek İngilizler karşılıklı vaziyetlerinin mühim noktalarını biliyorlar. Arasıra bazı seyircilerin de gürültüye gittiği acayib bir boks maçındayız. Her maçta taraflar karşılarındakine kendi dövüş sistemlerini kabul ettirmek isterler. Burada da öyle oluyor. Almanya seri yumruklarla hasmını bir an evvel yere sermek emelinde. Onun adaleleri kuvvetli fakat nefesi darcadır. İngiltere ise, tamamen aksine olarak, dayanıklı bir nefese mukabil biraz gevşek bazulu.

İkinci roundın bitmesine az bir şey kaldığı halde maç daha ne kadar sürecek bilmiyoruz. Yalnız tahmin ediyoruz ki, neticeyi almak için her iki taraf da daha pek çok yorulacak, terleyecek ve dünyayı da beraber üzecektir.

NADİR NADİ

Esrarı çözülen feci cinayet

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

mağa... Derken, duvarda asılı ip vardı, onu istedi. Ben vermek istemedim, ama bıçakla korkuttu. İpi getirdim, o da, Ahmedin boynuna sardı, sıktı, sıktı. Ahmed, çok sarhoş olduğundan işin farkına bile varamıyor, karşı koyamıyordu. Ahmedin canı azalınca, Mustafa Şevket beni de yardıma çağırdı, korkutluğundan, ipi çekmeğe razı oldum, Ahmed öldü. Biz yukarıdan iple çekerken, kadınlar da ayaklarından ve kollarından çekerek işi kolaylaştırdılar. Ahmed son nefesini verince, onu hep birden böylece tuttuk, aşağıya, mutfağa indirdik. Mutfakta kadınlardan Ayşe de lâmba tuttu. Mustafa Şevket Ahmedin başını bıçakla gövdesinden ayırdı, ama kafa büsbütün kopmadı. Sonra da kolları, bacakları kesti. Zehranın getirdiği torbalardan birine başla gövdeyi koyduk. Hepsini oraya koyacaktık, ama sığmadı, bunun üzerine kollarla bacakları başka bir çimento torbasına yerleştirdik. Mustafa Şevket gövdeyle kafanın konulduğu torbayı sırtladı, bana da «Gel» dedi, deniz kıyısına doğru yürüdük. Hayreddin iskelesi yakınından, asfalt bir yerden torbayı denize fırlattık. Evde ve yolda torbaya taş sokuşturduğumuzdan, torba, olduğu gibi denizin dibine indi. Eve döndüğümüzde, kollarla bacakların bulunduğu çuvalı unuttuğumuzu mutfakta hatırladık. Mustafa Şevket ellerini yıkarken, bana: «O çuvalı da sen götür, at» dedi. Zorlayınca yüklendim, yola düzüldüm ama, denizden tarafa gidemedim, Abbasağa parkı tarafına saptım. Kıra bırakacaktım. Uzaktan iki bekçi gözüme ilişti, daha fazla yollanamadım. torbayı duvar dibine bırakıp geriye döndüm. Evde, Mustafa Şevket, kanlı bıçağı yıkıyordu. Ahmedin elbiselerini bir gün sonra aldı, götürdü. Satmış, bana bir buçuk lira hisse vermesinden bunu anladım.»

Orta yaşlı bir adam olan amele Mustafa Şevket, kendisinin yalnız Ahmedi, kahveden tanıdığını, öleni ve diğerlerini tanımadığını, bu suçla hiç bir alâkası olmadığını söyledi, tamamile inkârla «Kâzım, her nedense bana iftira ediyor» diye, inkârında ısrarla durdu.

Genc bir kadın olan ve Kâzımla birlikte yaşayan Ayşeye gelince, o, aşağı yukarı, Kâzımın ifadesini tekrarladı. Bu arada, ziyafet için Zehranın yemek pişirdiğini, Satının su taşıdığını, kendisinin sofrada rakı içmediğini, Ahmede el bile sürmediğini, sadece iş olup biterken lâmba tuttuğunu, sonradan kanlı taşlığı Zahra ile Satının yıkadıklarını ilâve etti.

Orta yaşlı iki kadın olan Zehra ile Satı da, ne Mustafa Şevketi, ne de Ahmedi tanıdıklarını, hâdiseye hiç karışmadıklarını, sadece Kâzım ve Ayşeyle aynı evde beş gece birlikte kaldıklarını söylediler. Yalnız, bunlardan Satı, «bir gün Abbasağa parkında Kâzımla Ayşeyi gördüğü zaman, kendisine, «elimizden bir kaza çıktı, adam öldürdük, bu sebeble kaçacağız» dediklerini ifadesine kattı.

Hâkim Celâl; sorguyu müteakıb, beşi hakkında da tevkif müzekekresi kesti. Tahkikata, adliyece ve zabıtaca devam oluncaktır. Beşiktaş sahilinde Kâzımın gösterdiği yere ve civarına dalgıç indirilerek, içerisinde başla gövdenin bulunduğu çuval araştırılmaktadır.

Atinada yeni bir hükûmet!

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

Yunanistan seferinden alınan dersler

Londra 30 (a.a.) — Daily Mail gazetesi Yunanistan muharebelerinden şu dersleri çıkarmaktadır:

1 — Kâfi derecede tayare ve zırhlı kuvvet göndermeden piyadeyi harekete geçirmek deliliktir.

2 — Alman ordularının taarruz kabiliyetini bundan sonra asla istisgar etmemeliyiz. Almanların ciddî zayiata uğradıkları doğrudur. Fakat bu zayiatı izam etmek budalaca ve çok tehlikeli bir hareket olur. Ciddî surette hırpalandığı haber verilen Adolf Hitler fırkasının bir kaç gün sonra Korent körfezini geçerek Patras'ı zaptedecek kadar kuvvetli olduğunu gördüğümüzü unutmamalıyız.

Daily Herald gazetesi, Yunan işlerine Libya hareketlerinden daha az ehemmiyet vermekte ve Avam Kamarasında yapılacak müzakerelerin bir çok noktaları aydınlanacağını ümid etmektedir. Bu gazete, mecliste şu suallere cevab verileceğini tahmin eylemektedir:

Kurmay erkânımız neden dolayı Almanların Libya harekâtına pek geç müdahale edebilecekleri kanaatinde ısrar etmişlerdir? Denizlere hâkim olduğumuz halde bu kadar kuvvetli ve mebzul kıt'aları nasıl geçirip ihrac edebilmişlerdir? İhrac yapıldıktan sonra istihbarat servislerimiz bu kıt'aların kuvvetini öğrenmek hususunda niçin bu kadar geç kalmıştır?

İşçi partisinin naşiri efkârı olan bu gazete başlıca münakaşa mevzuunu istihsal meselesinin teşkil edeceğini kaydederek şunları ilâve etmektedir:

Daha çok fabrikaya muhtac olduğumuz gibi bu fabrikalarda daha rasyonel bir şekilde çalışılmasını temine de mecburuz. Bütün istihsal sistemimizi gayet esaslı bir surette tadil etmek lâzımdır.

İmalâtta görülen yavaşlığın sebeblerini araştıran Times gazetesi de bu mütaleaya iştirak etmektedir. Times'e göre, bu derdin ilâcını yukarılarda aramak lâzımdır ve kabinede bazı değişiklikler yapılması bu bakımdan faydalı olabilir.

Times yazısında şöyle diyor:

Bugünkü hükûmet bir sene evvel buhranlı bir devirde alelâcele kurulmuştur. O vakittenberi bir iki değişiklik yapılmışsa da bunlar tâli derecede ehemmiyetli olmuştur. Bazı tayinlerde isabet edilememiştir. Çünkü bu tayinler yapılırken harbin idamesi hususunda lâzım gelen vasıflar aranmamıştır. Harb tecrübeli parlamento azasından ziyade teşebbüs ve otorite sahibi insanlara ihtiyac gösteriyor. Bu itibarla Başvekil, kabinesi için parlamento haricinden taze kuvvetler tedarik etmeğe teşebbüs edecek olursa buna hiç kimse hayret etmiyecektir.

Times, Başvekilin ve bütün milletin itimadını kazanmış bir nazırın istihsal işlerini tedvire memur edilmesini ve bu adamın gerek dahilî işlerde gerek imalât işlerinde Başvekilin yerini tutabilmesini ve resen kararlar almasını taleb etmektedir. Bütün hükûmet makinesinin iyi işlemesi ancak bu suretle temin olunabilir.

Times yazısını şöyle bitiriyor:

Böyle bir adamı seçerken siyasî ananeler, fırkacılık düşünceleri kat'iyyen hesaba katılmamalıdır. Çünkü bu gibi mütalealar böyle bir zamanda millî menfaate çok aykırı olur. Bu kadar yüksek işler için aranacak bir çok vasıflar arasında teşebbüs kabiliyeti ve cesaret en başta gelir. Böyle bir adam bulunursa bütün memleketin hürmet ve minnettarlığını kazanacağına şüphe yoktur.

Büyük İngiliz gazetesi bir imparatorluk kabinesi teşkiline aleyhtar değildir. Fakat bunu işlerin iyi yürümesi için elzem telâkki etmemektedir.

Daily Telegraph gazetesi de, bu hususta yazdığı bir yazıda geçen harbde yapılan tecrübeyi hatırlatmakta ve bu tecrübenin imparatorluk kabinesi kurulmasına taraftar olanlara hak vermediğini kaydetmektedir. Filhakika Lloyd George tarafından teşkil edilmiş olan imparatorluk kabinesi harb esnasında bir aydan fazla toplanmış değildir.

New Chronicle gazetesi, propaganda meselesine temas ederek bu noktanın da şikâyet mevzuu olduğunu yazmakta ve büyük bir Amerika radyo şirketinin Londra mümessillik müdüründen aldığı talimat üzerine İngiltereden yaptığı neşriyat müddetini yarıya tenzil ettiğini bildirmektedir. Mezkûr şirket müdürleri İngilterede kayda değer kâfi derecede haber bulunmadığını ileri sürmektedirler.

News Chronicle ve Daily Mail gazeteleri, hükûmetin haberlerin sür'atle verilmesindeki ehemmiyeti hâlâ kavramamış olduğunu kaydederek Almanların propaganda silâhından mükemmel surette istifade ettiklerini tebarüz ettirmektedirler.

Yeni Zelanda hükûmeti harb politikasını tasvib etti

Wellington 30 (a.a.) — Yeni Zelnda harb kabinesi dün aldığı bir kararla hükûmetin Yunanistana Yeni Zelanda kıt'aları göndermiş olmasını tasvib etmiştir.

Başvekil Fraser'in Yunanistana Yeni Zelanda kuvvetleri gönderilmesini icab ettiren hâdiseler hakkında verdiği izahat üzerine alınan bu kararda «vaziyet tamamile takdir edilerek» bu harekete tevessül edildiği tasrih edilmiştir.

JAPONYANIN NOKTAİ NAZARI

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

ramının tasavvur edildiğinden büyük bir sür'atle ilerlediğini ve Amerikanın emniyetile kabili telif olacak raddeye kadar membalarını demokrasilerle paylaşacağını söylemiştir. Amiralın bu beyanatı bazı tahminlere yol açmış ve bu meyanda İngiltereye bir miktar daha harb gemisi verilmesi ihtimali ortaya atılmıştır.

Amiral nutkunun sonunda demiştir ki:

«— Zırhlı, kruvazör, tayyare gemisi, denizaltı, yardımcı hafif ve sür'atli gemiler ve denizaltılara karşı müdafaa tertibatı nispetlerini muvazeneli bir surette muhafaza ederek donanmanın kuvvetlendirilmesini düşünüyoruz. Tayyare gemilerinin inşasına aid program bize dünyanın en hareketli ve kuvvetli deniz tayyareciliğini temin edecektir.»

Sivil tayyareler de satın alınacak

Vaşington 30 (a.a.) — Roosevelt, demokrasileri müdafaa için Amerikadan satın alınabilecek ne kadar sivil tayyare bulunduğunun tesbit edilmesini emretmiştir. Reisicumhur, Ticaret Nazırı Jesse Jones'ten bütün sivil hava yollarının tayyare mevcudunu tetkik etmesini rica etmiştir.

Roosevelt, bu tayyarelere hakikaten ihtiyac olduğunu ve kullanılmağa yarayacak birçok tayyareler bulunduğunu, bu malûmatın bir an evvel kendisine verilmesini istediğini söylemiş, fakat bu tayyarelerin nereye gönderileceğini ve hangi modellerin tercih edileceğini bildirmekten imtina etmiştir.

Tayyare motörü imalâtı

Hartford 30 (a.a.) — United Aircraft Corporation reisi Wilson şu beyanatta bulunmuştur:

«— Tayyare motörü imalâtı evvelce hazırlanan plânlara nazaran yüzlerce fazlasile ilerlemektedir. Amerika ve İngiltere hesabına yapılan tayyare motörleri ayda 1,200 ü, pervaneler de iki bini bulmuştur.

1941 senesinin ilk üç ayına aid raporumuzda 13 milyon sterlin kıymetinde motör ve teferrüatı imal edildiği bildirilmiştir. Bu miktar 1940 senesi zarfındaki imalâtın yarısına tekabül etmektedir.»

Barut imalâtı

Vaşington 30 (a.a.) — Charleston barut fabrikası günde 100 bin libre barut imal edecektir. Bu fabrika geçen çarşamba günü ve tahmin edilen ilk faaliyet gününe nazaran bir ay evvel çalışmaya başlamıştır. Harbiye Nezaretinin bildirdiğine göre bu fabrika 19 milyon dolara mal olmuştur.

«Amerika devlet adamları, harbe giden yol üzerinde yürüyorlar»

Tokyo 30 (a.a.) — Amerikanın, deniz devriyesini garb yarıküresini çeviren sularda daha uzaklara götürmek kararını bugün en büyük iki Japon gazetesi Amerikanın harbe girişine doğru ilk merhale suretinde tefsir ediyorlar.

Kokumin Şimbun gazetesi diyor ki:

«Kelimelerin umumî manası itibarile kafile himayesi ve devriye büsbütün başka şeylerdir. Fakat Amerika bahsinde kafile himayesi ve devriye aynı şeyi ifade eder. Hakikatte bu, hemen hemen harbe girmeğe muadil bir tedbirdir.»

Şogyu Şimpa gazetesi de şöyle yazıyor:

«Amerikalıların harb gemileri kullanmaları Almanlarla Amerikalılar arasında bir çarpışmayı önüne geçilmez bir hale koymaktır. Biz şu neticeye varıyoruz ki, Amerika devlet adamları şimdi hakikaten harbe giden yol üzerinde yürüyorlar.»

Londberg'in istifası kabul edildi

Vaşington 30 (a.a.) — Harbiye Nezareti Albay Lindberg'in istifasını kabul etmiştir.

Bir ankete verilen cevablar

Nevyork 30 (a.a.) — Amerikan Fortune mecmuası tarafından maruf Amerikan iş adamları arasında yapılan bir anket neticesinde reye iştirak edenlerin yüzde 84,1 i Amerikanın ne pahasına olursa olsun Almanyanın harbi kazanmasına mâni olması icab ettiği mütaleasında bulunmuşlardır. Yalnız yüzde 13,8 nisbetinde rey Almanya galib geldiği takdirde dünyanın artık tehlikeden masun kalacağı ve hiç olmazsa Amerika için fazla silâhlanmağa lüzum kalmaksızın iktısaden kabili tahammül bir manzara arzedeceği düşüncesini ifade etmektedir. Rey verenlerin yüzde 8,58 i Almanyanın Avrupada yeni bir nizam kurmağa muvaffak olacağını ve Amerikanın yeni Avrupa ile aşağı yukarı harbden evvelki şartlar dahilinde ticarî münasebetlere tekrar girişebileceğini ileri sürmüştür.

Reye iştirak edenlerin yarısı işlerin normal seyrini mümkün mertebe muhafazaya çalışılarak müdafaa programının daha geniş bir nisbette tatbikı lehinde bulunmuştur. Yüzde 5,44 nisbetinde rey de Lindberg ile infiradcı Âyandan Wheeler'in hattı hareketlerini takbih etmiştir.

Bir Amerikan gazetesinin şayanı dikkat makalesi

Nevyork 30 (a.a.) — Nevyorkta çıkan P. M. gazetesi başmakalesinde şunları yazıyor:

Eğer harbin yegâne gayesi totaliterlerin gittikçe büyüyen kuvvetlerini imha etmek ise bu harbe girmeliyiz. Biz dünyada dövüşmeğe değer şeyler bulunduğuna kaniiz. Amerikanın bu mefhumlar uğrunda harbe girmesi meşru bir hareket olacaktır. Amerikan siyasetinin tayin veya tadili hakkında yalnız Amerikan halkının karar vermesi lâzımdır. Milletin emniyetile, halkın kendi rızasile kabul ettiği bir rejimde hür olarak yaşayan insanların istikbali, gene bu vatandaşların bütün totaliter kuvvetlerine karşı mücadele için demokratça usullerle, fakat tereddüde mahal bırakmıyacak bir şekilde kat'î bir hareket tarzı kararlaştırmalarile temin edilebilir. Bu kuvvetler içinde mihver orduları bulunduğu gibi mihver denizaltıları da vardır. Hitler kendi kendine nazarî olarak sorduğu bir sualle bugünkü Amerikan politikasının harbe kadar gidip gidemiyeceğini araştırmıştır.

Şehrin içinden

Kan kralı

Zayıf düşen hastalara kendi kanını aşılıyan İsmail Hakkı Kanveren insanlara yaptığı yardımdan gurur duyuyor

Yazan: **Salâhaddin Güngör**

Bodur bir boy... Paytak bacaklar üstünde sıkışık bir gövde... Damarları yer yer ok gibi fırlamış iri bir baş... Fersiz, iri, çekik gözler... Ve bu ellerin ucunda şişkin, küt, tırnakları körleşmiş, gergin derili, kaba saba parmaklar..

Kısaca çizdiğim bu portresile, onu hemen tanımanız lâzım: Türkiyenin meşhur kan kralı İsmail Hakkı Kanveren!..

Fakat ben görmiyeli nekadar değişmiş zavallı... Bir zamanlar, kendi kanının seli içinde boğulacak gibi, kıpkırmızı bir yüzü vardı. Senelerdenberi, en kıymetli hayat cevherini sağmal bir inek teslimiyetile kansız vatandaşların damarlarına boşalta boşalta adeta bir posa haline gelmiş!. Halbuki, ne etli canlı bir adamdı: Akacak kan, damarda durmuyor vesselâm!..

İsmail Hakkı Kanveren, her defasında olduğu gibi, bu sefer de, bıçak yarasından görünmiyen, göğsünü, sırtını, kollarını karşımda bir müddet teşhir etmek arzusundan kendini alamadı. Acaba; adının başına geçirdiği o mevhum kan krallığı tacını; vücudünü hançerlere teslim ederek tam manasile kanı pahasına kazanmış olduğunu mu anlatmak istiyordu?

Söze şöyle başladı:

— Geçende, hekimler hesabını tuttular: Altı senedenberi, kadından erkekten iki yüz elli kişiye tam yüz on iki kilo dokuz yüz elli gram kan vermişim. Dile bile kolay gelmiyor, değil mi? Yüz on iki kilo dokuz yüz elli gram kan... Ne kanlı adammışım bilmem ki... Bakılırsa, pek fazla yemek de yemem Hepsi üç beş tabağın içindedir. Yalnız tatlıya dayanamam. Hele hamur işi olursa... bayılırım.

Tuhafı şurada ki, kan verdikçe kanım artıyor Bir dirhem kanın yerine Allah iki damla kan evriyor bana... Birkaç ay, üstüste kan aldırmazsam rahatsız oluyorum. Ötemde berimde kaşıntılar başlıyor. O zaman, gene gelsin hacamat! Uzunca süren boğucu bir öksürük vakfesinden sonra devam etti:

— Hekimlerin söylemesi, kanım birinci kanmış! Hangi vücude olsa uyarmış... Gülhane hastanesi başhekiminin raporunu görmek ister misiniz?..

«İsmail Hakkının kanı, umum insanlara verilebilecek vasıfta, (üniversal) bir kan olduğundan...»

Yorulduğu için mi, yoksa başka bir sebeble mi, raporların hepsini birer birer okumaktan vazgeçti ve bunları derleyip toparlayıp cebine indirdikten sonra sözü başka tarafa çevirdi:

«— En çok acındığım lögusa kadınlardır. Bunlara kan vermek lâzım geldiği zaman, hiç tereddüd etmem. Hemen yardımlarına koşarım. Başka memleketlerde kan verenler, kendilerinden kan aldırdıkları zaman, saatlerce istirahat ederlermiş. Benim ise, sedire uzanmamla ayağa kalkmam bir olur. Hayatlarını kurtardığım kimseler, Allah eksik etmesin, beni çok severler. Hele, bir tanesi vardır. Her hafta evine çağırır, karnımı doyurur. Sık sık para gönderip hatırımı sorar. Fakir hastaların hiç birinden para almak âdetim değildir. Zenginlerle de pazarlık etmem. Gönüllerinden ne koparsa verirler.

Fakat son zamanlarda gözlerimin biri bozuldu. Artık hiç görmüyor. Kulaklarım da, gitigde ağır işitmeğe başladı. Hekimler: «Kan aldırmaktan vazgeç! Yoksa ölürsün!» diyorlar. Peki ama, kan aldırmayım da ne yapayım?.. Bir kere bu işe alışmış bulundum.

Hani bazı dayak yoksulu adamlar vardır. Dayak yemedikleri zaman, sırtları kaşınmağa başlar. Ben de onlara benzedim. Kan aldırmadan edemiyorum. Hem bu fani dünyada, benim gibi fakir bir adam, başka suretle kime, ne iyilik yapabilir? Atın ölümü, arpadan olsun demişler! Su testisi su yolunda kırılırmış. Benim de ecelim varsın bu kan yüzünden olsun!

Kan Kralı, burada biraz durakladı. Sözüne devam edebilmek için yeniden kuvvet toplamak ihtiyacında idi belki de... Nihayet, bir sır açar gibi sesini alçaltarak:

«— Ben dedi, artık bir iş yapamam. Eski çevikliğim yok. Eski iştiham kalmadı. Eskisi kadar yürüyemiyorum. Uykum gitgide azaldı. Gözlerim görmez, kulaklarım işitmez oldu. Yaşım da altmışa yaklaşıyor. Başımı sokacak bir yuvam olsaydı bari!.. Ömrümün sonlarını sokak başlarında sürünerek geçirmekten korkuyorum. Altı senedenberi başkalarını yaşatmak için kendi kanımı harcadım, durdum. Bu porsumuş vücudümden daha nezamana kadar istifade edebilirim?.. Zati kazandığım ne ki... Bir ekmek parasını zor çıkarıyorum.»

Evet Hakkı var, kan kralının.. Dünya eskilerin kavline göre bir öküzün boynuzu üstünde dururdu. O öküzün, buğday tarlasını süren bir çift öküzü olduğunu ancak şimdi anlayabiliyoruz. Hulâsa, bütün kavga, bir dilim ekmeğin başında! Bu bir lokma ekmeği, kimi alın terine batırarak hak ediyor, kimi de böyle kendi kanına katık ederek kazanıyor!

Salâhaddin GÜNGÖR

Almanya bundan sora ne yapacak?

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

ması mühim bir rol oynayacaktır. Almanlar tarafından ise Alman hava kuvvetleri kendilerini mutadları veçhile büyük tehlikelere maruz bırakarak kat'î amil vazifesini görmeğe uğraşacaklardır. Maamafih İngiliz kuvvetleri karada adedce üstün olmadıklarından azamî ihtiyatla hareket edeceklerdir.

Times diyor ki:

«Düşman, bir adadan öbürüne atlamak suretile, plânının icrası için lüzumlu olan Çanakkale boğazına yaklaşmağa yarayacak noktaları kontrolu altına almak üzere icab eden bütün adaları işgal etmeğe, Türkiyeyi tazyik etmek ve hattâ bu memlekete hücum edebilmek için sevkulceyş bakımından ehemmiyeti olan mevkileri zapt ve 12 ada ile irtibat tesis etmeğe ve belki de Suriye yolunu işgal ederek Türkiyeyi sarmağa gayret edecektir.

Bu hareket hava kuvvetlerinin deniz kuvvetlerine bu deniz kuvvetlerinin bazı üstünlükleri bulunan sularda meydan okuması demektir.»

Yüzbaşı Liddel Hart diyor ki:

«Cebelüttarık, İspanyol sahillerinden ve havadan mütemadiyen bomabrdıman edildiği takdirde hakikî kıymetini teşkil eden, gemi uğrak üssü olmaktan çıkmak tehlikesine maruz kalacaktır. Buna karşı en müessir çare Afrika sahilinde derhal diğer bir üs işgal etmektir. Böyle bir hareket şüphesiz güçtür ve donanma ile beraber bir kara kuvvetinin de iş birliği yapmasını icab ettirecektir.»

Umumiyet itibarile Yüzbaşı Biddel Hart İngilterenin kuvvetli bir ordu yerine büyük bir ordu meydana getirmek istemiş olmasına teessüf etmektedir.

Akdenizin iki ucundaki tazyik artıyor

Londra 30 (a.a.) «Ofi» Akdenizin iki ucuna karşı Alman tazyikı gittikçe artmaktadır. Garb kısmında, Fransa ile cereyan eden müzakerelere sür'atli bir tempo ile devam edilmektedir. Almanlar Fransanın filen harbe iştirakinden ziyade Cebelüttarığa doğru geçirilecek kıtalara göz yummak suretile Fransanın pasif olarak muzaheret etmesini istiyorlar. İspanya ile kargaşalık çıkarmak ve bunu bahane ederek asayişi tesis etmek vesilesile mutad müdahalelerini yapmak istiyorlar. Alman radyosu dünkü neşriyatında, devlet emniyetine karşı hareketlerinden dolayı 31 İngilizin Valence'te tevkif edildiğini bildirmiştir.

İngiliz resmî mahfillerindeki kanaate göre şayed bu tevkif hâdisesi vaki ise bu yeni bir şey değildir. Evvelce de bazı İngiliz tebaası tevkif edilmişlerdi. Fransa ve İspanya şimdiye kadar teslimiyet göstermemişlerse de Almanlar tazyiklerini gevşetmemişlerdir. Şarkî Akdeniz havzasına gelince, bilhassa Türkiye tazyik edilmektedir. Almanların, İngilizlerle ittifakını bozması için Türkiyeye tekliflerde bulundukları zannolunmaktadır. Hitler'i umumî karargâhında ziyaret ettikten sonra Berline giden von Papen'in Ankaraya son Alman tekliflerini hamilen dönmesi muhtemeldir.

Bu arada, Türkiye sahilleri boyunca Yunan adalarının işgaline bir usul dairesinde devam edilmektedir ve Türkiyenin sarılması tamamlanmaktadır.

İrana mutad hilâfına seyyah akını vardır.

İngilterenin Kanadaya borcu

Ottawa 30 (a.a.) — Kanada Maliye Nazırı İsley, üçüncü Kanada harb bütçesini meclise verirken yaptığı beyanatta Kanadanın İngilterenin Kanadada yaptığı 150 milyon dolarlık mübayaanın büyük bir kısmını ödemeği taahhüd eylemiş olduğunu söylemiştir.

Büyük Britanyanın Kanada doları tedariki hususunda uğradığı müşkülâttan bahseden nazır, İngilterenin bu suretle borclandığı miktarın 795 milyon dolara baliğ olduğunu bildirmiştir.

Nazır şunları ilâve etmiştir:

«— Bu açığın İngiltere tarafından Amerikadan Kanadaya altın veya dolar nakli suretile temin edilemiyecek olan kısmını Kanada kapatacaktır. Kanadanın bu bütçe yılı zarfındaki harb masrafları 1 milyar 450 milyon dolar olarak tahmin edilmiştir.»

80 kişi taşıyacak yolcu tayyareleri

Vaşington 30 (a.a.) — Lock Heed Air Graft Coporation Amerikadan Avrupaya 50 ilâ 80 yolcu nakledebilecek 4 motörlü tayyareler inşası için resmen izin almıştır. Halen Kaliforniyada tecrübeleri yapılmakta olan B. 19 bombardıman tayyaresi istisna edilirse 43 ton sikletindeki bu tayyare dünyanın en büyük ve en kuvvetli tayyaresi olacaktır.

Kısa Haberler

★ Belediye, tevsian inşa edilmiş olan Kabataş iskelesindeki güzel bir kazino yapılmasına karar vermiştir.

★ Trakya ve İstanbulun âcil ihtiyaçları için dünden itibaren otomobil lâstiği tevziatına başlanmıştır.

★ Bundan evvel yapılan teneke tevziatından el'an hisselerini alamıyanlar vardır. Dün bunlara mallarını almaları için tebligat yapılmıştır. Kısa bir müddet zarfında tenekelerini almıyanların hakları ziyaa uğrıyacaktır.

★ Son günlerde ayakkabıların kalite itibarile düşüklüğünden ve fiatların fahişliğinden Fiat Murakabe bürosuna bir çok şikâyetler yapılmaktadır. Bu hususta tetkikata başlanmıştır.

★ Ticaret Vekâleti teftiş heyeti reisi Kâmil şehrimize gelmiş ve tetkiklere başlamıştır.

TEMİZ HAVA - İYİ BAKIM...

Çocuğu gürbüzleştirmeğe kâfi iki mühim unsurdur. Memleketimizin saf havası, feyizli toprakları, iş verimi, Türk neslinin yüzde yüz hayat sigortasıdır.

Daima: ÇAPAMARKA...

İstanbul Telefon Müdürlüğünden:

Açık eksiltme suretile 127 çift vidalâ ıskarpın satın alınacaktır. Muhammen bedeli 952.50, ilk teminatı 71.50 liradır. Şartnamesi hergün Levazım dairesinde görülebilir. İsteklilerin muvakkat teminat ve kanunî vesaikle 16/5/941 cuma günü saat 15 te Müdürlük binasındaki Komisyona müracaatleri. (3394)

KARAMAZOF KARDEŞLER

Dünyanın en meşhur romanı. Dostoyevski'nin ölmez eseri. Hakkı Süha Gezgin tercüme etmiştir. 700 sayifeye yakın iki cild 2 liradır. Sineması aylarca gösterilmiştir.

AHMED HALİD KİTABEVİ BASMIŞTIR.

Maarif Vekilliğinden:

1 — 2259 sayılı kanunun tatbikına dair olan talimatnameye göre bir alfabe kitabile ilk okulların 4 ve 5 inci sınıfları için bir yurd bilgisi kitabı yazılması ayrı ayrı müsabakaya konulmuştur.

2 — Yurd bilgisi kitabları müsabakası müddeti 1 haziran 1941 tarihinde başlamak ve 31 ikincikânun 1942 cumartesi günü saat 13 te bitmek üzere sekiz aydır.

3 — Alfabe kitabı müsabakası müddeti 1 haziran 1941 tarihinden başlamak ve 29 ikinciteşrin 1941 cumartesi saat 13 te bitmek üzere altı aydır.

4 — Yurd bilgisi kitabları müsabakasına iştirake karar verenler 31 birinciteşrin 1941 cuma günü akşamına ve alfabe kitabı müsabakasına iştirake karar verenler de 30 ağustos 1941 cumartesi günü saat 13 e kadar bir dilekçe ile Maarif Vekilliğine müracaat ederek bu müsaabkalara girecekler defterine isimlerini yazdırarak bir numara alacaklardır.

5 — Müsabakada birinciliği kazanacak kitablar üç yıl müddetle okullarda okutulacak ve her ders yılı için yurd bilgisi kitablarına biner ve alfabe için de beş yüzer lira telif hakkı verilecektir.

İkinci çıkacak kitabları yazanlara bir defaya mahsus olmak üzere birincinin müellifine verilenin bir yıllığı, üçüncü, dördüncü ve beşinci çıkacaklara da birer defaya mahsus olmak üzere kitab başına ikişer yüz lira mükâfat verilecektir.

6— Müsabakaya gireceklerin eserlerini üç nüsha olmak üzere makine ile ve kâğıdların yalnız birer tarafına yazılmış olarak Maarif Vekilliğine makbuz mukabilinde vermeleri veya göndermeleri lâzımdır. Kitaba konulacak resim, şekil, grafik vesairenin asıllarının yalnız bu nüshalardan birinde ve yerlerine konumluş olarak bulunması kâfidir. Müsabakaya basılmış bir kitabla girenler de kitabın üç nüshasını verecek veya göndereceklerdir.

7 — Müsabakaya girenlerin eser müsveddelerile birlikte, eserleri kabul edildiği takdirde eserlerini ilân edilen telif hakkı mukabilinde ve her türlü tasarruf hakkından vaz geçerek Maarif Vekilliğine üç yıllık bir devre için terkettiklerini ve kitabın o devre içindeki her basılışının son tashihlerinin kendileri veya kendi mes'uliyetleri altında tayin edecekleri diğer bir zat tarafından yapılacağını gösterir noterlikten tasdikli bir taahhüd senedi vermeleri de lâzımdır.

8 — Kitablarda bulunması lâzım gelen pedagojijk ve teknik vasıfları gösteren şartnamelerle noterliğe tasdik etitrilecek taahhüd senedinin formülü Maarif Vekilliği Neşriyat Müdürlüğünden alınabilir. Mektubla istiyenlerin 6 kuruşluk bir posta pulunu da birlikte göndermeleri lâzımdır. «2178» (3034)

BAYILANLAR, ÇARPINTI ve SİNİR BUHRANI ÇEKENLER

NEVROL CEMAL

DEN 20 DAMLA ALINCA SİNİRLERİ YATIŞIR. DERHAL FERAHLARLAR.

Harb Akademisi Satınalma Komisyonundan:

Aşağıda cinsi yazılı makinenin sökülmesi ve ambalâjlanması pazarlıkla 5 mayıs 941 pazartesi günü saat 10 da Yıldızda Akademi Satınalma Komisyonunda yapılacaktır. Şartname ve makineler hergün Akademide görülebilir. Tabiblerin münakasadan evvel Beşiktaş Malmüdürlüğüne yatıracakları 60 liralık muvakkat teminat makbuzlarile birlikte mezkûr gün ve saatte Komisyonumuza müracaatleri

Lito Avusbirg ve Transport makinesi. (3388)

Harb Akademisi Satınalma Komisyonundan:

Aşağıda cinsi yazılı makinenin sökülmesi ve ambalâjlanması pazarlıkla 3 mayıs 941 cumartesi günü saat on birde Yıldızda Akademi Satınalma Komisyonunda yapılacaktır. Şartname ve makineler hergün Akademide görülebilir. Tabiblerin münakasadan evvel Beşiktaş Malmüdürlüğüne yatıracakları 60 lirlik muvakkat teminat makbuzlarile birlikte mezkûr gün ve saatte Komisyonumuza müracaatleri.

Lito Marinoni ve keski makinesi. (3370)

FLORYA PLÂJLARI BUGÜN AÇILIYOR

Yeni ve lüks plâjlarile kazinosunun açıldığını sayın halkımıza müjdeleriz.

FLORYA PLÂJLARI MÜDÜRİYETİ

Sümer Bank Birleşik Pamuk İpliği ve Dokuma Fabrikaları Müessesesi Ereğli Bez Fabrikasından:

Fabrikamız için dokumacı, dokuma ustası ve her türlü evsafı haiz bir bahçıvana ihtiyac vardır.

Taliblerin Fabrika Müdürlüğüne müracaat etmeleri. (3397)

İstanbul Elektrik, Tramvay ve Tünel İşletmeleri Umum Müdürlüğünden:

1 — Muhtelif evsafta mücerrid şerit, band, kitle ve lehim macunu mektubla teklif istemek suretile satın alınacaktır.

2 — Muvakkat teminat 2870 liradır.

3 — Tekliflerin Levazımdan parasız tedarik edilecek şartnamesindeki tarifata uygun olarak 16/6/941 pazartesi günü saat 17 ye kadar Metro hanının 4 üncü katındaki Levazım Müdürlüğüne imza mukabilinde verilmiş olması lâzımdır. (3366)

Dikkat! ANTİNİKOTİN DİFİ

Nikotini bertaraf eden şayani hayret bir buluştur. Bütün doktorlar tarafından takdir edilen işbu Ankara mamulâtını bir defa olsun tecrübe ediniz ve sıhhatinizi koruyunuz.

Kutusu 12 ½ kuruştur.

Bütün eczanelerde ve tütüncülerde satılır. Toptan satış yeri: Galata, Rıhtım boyu No. 32/2, Telefon: 40493.

Ankarada: Hüsnü Beşiraki Gencağa apartımanı No. 5

Zayi — İnebolu Askerlik şubesinden aldığım terhis tezkeremi kaybettim. Yenisini çıkaracağımdan zayiin hükmü yoktur.

317 doğumlu İsmail oğlu Ahmed Açıksöz

CEP Doktoru

EVDE ve YOLCULUKTA LÜZUMLU SAĞLIK BİLGİLERİ

YAZAN Dr. NURİ ERGENE

Alfabe sırasile bütün hastalıkların resimli olarak tedavisi ve tarifi. Her zaman, herkesin yanında bulunması lâzım olan bu güzel eser nefis cildli olarak yalnız 1 liradır. Bütün bayilerden isteyiniz. Toptan satış yeri: İstanbulda Yedigün idarehanesidir.

Zayi — İnebolu Askerlik şubesinden aldığım terhis tezkeremi kaybettim. Yenisini çıkaracağımdan zayiin hükmü yoktur.

320 doğumlu Ali Osman oğlu Mehmed Demiray

Haydar Rifatın eserlerinden

İşler Tıkırında Gidiyor	35 Kr.
Kadın Kalbi	30 »
Kadın Aşkı	60 »
Aşk Peşinde	100 »
Karagömlekliler İhtilâli	100 »
Etrüsk Vazosu	20 »
İlk Aşk	50 »
İliçin Ölümü	50 »
Efendi İle Uşak	40 »
Vikontun Ölümü	30 »
İklimler	100 »
Ölüler Evi	125 »
Felsefe	35 »
Küçük Hikâyler	100 »
Mev'ud Toprak	125 »
Stalin	150 »
Lenin Mezhebi	75 »
Tarih Felsefesi	125 »
Farmasonluk	100 »
Anarşizm	60 »

BİÇKİ DERSLERİ

Evinde hocasız biçki ve dikiş öğrenmek isteyenler için Şükrü Canal tarafından yazılan bu eserlerin birinci cildi 2, ikinci ve üçüncü cildleri ikişer buçuk liradır. 3 cildi birden beş liradır. Taşra için satış yeri Beşiktaş Akaretler Dibek sokak 1/2 numarada Şükrü Canaldır.

Bu adrese bedeli gönderildiğinde derhal posta ile gönderilir.

İstanbul satış yeri: Ankara caddesi İnkılâb Kitabevidir.

OPERATÖR

RIZA ÜNVER

Doğum ve Kadın hastalıkları mütehassısı

Cağaloğlu, Nuruosmaniye caddesi No 22, Mavi yapı

Telefon: 22683

ÜROLOG OPERATÖR Prof.

Bahaeddin Lûtfi Varnalı

Böbrek, Mesane, İdrar ve Tenasül yolları hastalıkları mütehassısı

Beyoğlu İş Bankası karşısı Emirnevruz sokak 10 Pananiya Aprt No. 2 Telefon: 42203

Dr. Hafız Cemal

LOKMAN HEKİM

DAHİLİYE MÜTEHASSISI

Divanyolu 104

Muayene saatleri: 2,5 - 6. Tel: 22398

DIŞ HEKİMİ

Ratib Türkoğlu

Sirkeci Viyana oteli sırasında 26 No. da ikinci kat.

Öğleden sonra saat 14 ten 20 ye kadar

GALATADA

Telefonu ve kalöriferi bulunan bir

YAZIHANE ARANIYOR

Alâkadarların 1239 posta kutusu adresine yazmaları.

Satılık piyano

En iyi Alman mamulâtından, iyi muhafaza edilmiş, kuyruklu bir piyano (2,5 m. uzunluğunda) satılıktır.

Lâleli, Antalya apart. 10, Her gün 11-1

Sahib ve Başmuharriri: YUNUS NADİ

Umumî neşriyatı idare eden Yazı işleri müdürü: HİKMET MÜNİF ÜLGEN

Cumhuriyet Matbaası

SİZİN DE TAKDİR ETTİĞİNİZ ÜZERE

Asrımız modasının zarafet ve inceliğine inzimam eden üstad terzilerin mahareti, kadına da gençliğe matuf şayani hayret bir beden tenasübü arzeder.

Fakat yüz ve onun hututu gevezedirler. Eğer bu noktaya lâzım gelen ihtimam gösterilmezse, seneler bu hatları başkalarına pek çabuk fark ettirirler. Bu, sizin bir sırrınızdır ki, ufak bir dikkatsizlik veya ihmal neticesi rakibelerinizin dikkat nazarından uzak kalamaz. İşte senelerin (bilhassa nazik ve hassas cildlere musallat olan o tahribkâr senelerin) cildinize çizmekte olduğu on binlerce (bidayette gayri mahsus) ince çizgilere ihmalkâr kalmayınız.

Zamanla cildinizi solduracak olan ve zisi pek çok defa vakitsiz harab eden bu arızaları akşam ve sabah Krem Pertevle yapacağınız ufak bir masajla ref ediniz. Krem Pertevin bu mucizesine yüz binlerce hemcinsiniz gibi siz de hayret ve memnuniyetle şahid olacaksınız Göreceksiniz ki simanız, ebedî gençliğini herkese mağrurane söyliyecektir.

KREM PERTEV'in terkibindeki faal anasır en derin çizgileri bile izalede gecikmiyecektir. Bugünden itibaren siz de bir tüp K R E M PERTEV'i tuvalet masanızda bulundurunuz. O, ayni zamanda sert rüzgârların ve kuvvetli güneşin en iyi muhafızıdır.

Harb Akademisi Satınalma Komisyonundan:

Akademi kütübhane ve dosya dolabları için pazarlıkla 70 aded kafes ambalâj sandığı yaptırılacaktır. Münakasa 3 mayıs 941 cumartesi günü saat 10 da Yıldızda Harb Akademisi Satınalma Komisyonunda yapılacaktır. Şartnamesi hergün Akademi Satınalma Komisyonunda görülebilir. İsteklilerin münakasadan evvel Beşiktaş Malmüdürlüğüne yatıracakları 63 liralık muvakkat teminat makbuzlarile birlikte mezkûr gün ve saatte Komisyonumuza müracaatleri. (3369)

İnhisarlar D. Bakır Başmüdürlüğünden:

Şartnamesi mucibince 941 malî senesi içinde D. Bakır Başmüdürlüğü ile Mardin, Cizre, Nusaybin, Kızıltepe, Midyat idareleri arasında yapılacak olan tuz nakliyatı 15 gün müddetle ve kapalı zarf usulile eksiltmeye konulmuştur.

Nakledilecek tuzun muhammen miktarı «1,660,000» kilo, muhammen bedeli «30330», Muvakkat teminatı 2274 liradır. Muvakkat ihale 9/5/941 tarihine musadif cuma günü saat 14 te D. Bakır İnhisarlar Başmüdürlüğünde müteşekkil Komisyon tarafından yapılacaktır.

Şartnamesi Ankara, İstanbul, Siird, Mardin, Bitlis ve D. Bakır İnhisarlar İdaresinde mevcuddur. (3140)

ŞAKİR ZÜMRE Türk Sanayii Harbiye ve Madeniye Fabrikasından:

TORNACI - FREZECİ ve TESVİYECİ

alınacaktır. İsteklilerin vesaikile birlikte fabrikaya müracaatleri.

Ticaret Vekâletinden:

Vekâletimiz İç Ticaret umum müdürlüğünde muhtelif derecelerde açık memuriyetlere 3656 numaralı kanun hükümleri dairesinde asgarî lise tahsili görmüş olanlar tayın edileceğinden talib olanların, aşağıda yazılı vesikalarile birikte 5 mayıs 941 tarihine kadar Ankarada İç Ticaret umum müdürlüğüne ve İstanbulda Mıntaka Ticaret müdürlüğüne müracaatleri lüzumu ilân olunur.

«2275» (3216)

1 — Nüfus tezkeresi,
2 — Tahsil vesikası,
3 — Askerlik vesikası,
4 — Evvelce bir vazifede bulunmuşsa alınan bonservisler.

Harb Okuluna Havacı Subay Yetiştirilmek üzere sivil liseden mezun olanların kayıd ve kabul şartları:

1 — Lise olgunluk imtihanını vermiş bulunmak.
2 — Aldıkları mezuniyet diplomalarındaki kanaat notu iyi veya çok iyi bulunmak,
3 — Olgunluk diploma tarihinden bir seneden fazla müddet geçmemiş bulunmak,
4 — Sağlık durumu pilotluk hizmetine müsaid olmak,
5 — Yaşları en yukarı 21 olmak.

N O T :

Bilâhara hava muayene heyeti tarafından yapılacak muayenede sağlık durumları pilotluk sınıfına müsaid görülmiyenler isterlerse Harb okulunun diğer sınıflarına verilmek gibi hiç bir mecburiyete tâbi tutulmazlar. Tam serbesttirler. Kendilerinin arzularına göre muameleye tâbi tutulurlar.

Okul tedrisatı 15 mayıs 941 de başlıyacağından talib olanların, bulundukları Askerlik Şubelerine müracaat edeceklerdir. Askerlik şubeleri, yaptıracakları sıhhî muayenede müsbet netice alanlar evrakile Harb okuluna sevkedileceklerdir. (2822)

İnhisarlar Umum Müdürlüğünden:

1 — Keşif, şartname ve plânı mucibince idaremizin Tekirdağı Şarab fabrikasında yaptıracağı tuğla baca inşası işi kapalı zarf usulile eksiltmeye konmuştur.
2 — Keşif bedeli 17560,50 lira % 7,5 muvakkat teminatı 1317 liradır.
3 — Eksiltme 12/5/941 pazartesi günü saat 15 te Kabataşta levazım ve mübayaat şubesindeki alım komisyonunda yapılacaktır.
4 — Şartname levazım şubesi veznesinden ve İzmir, Ankara başmüdürlüklerinden, Tekirdağ müdürlüğünden 87 kuruşa alınabilir.
5 — Münakasaya girecekler mühürlü teklif mektublarını kanunî vesaikle % 7,5 güvenme parasını ve şartnamesinin «F» fıkrasında yazılı vesaiki ihtiva edecek kapalı zarflarını ihale günü eksiltme saatinden bir saat evveline kadar komisyon başkanlığına makbuz mukabilinde vermeleri lâzımdır. (3162)

OKUL ve AİLE ANSİKLOPEDİSİ

Çocuklarınıza tatilde okutacağınız en güzel eserdir. Uzun tatil günlerinde bu kitabı okuyan talebe ders yılı içinde bütün derslerinde muvaffak olacak en iyi bilgileri elde edecektir. Cildli olarak 250 kuruştur.

AHMED HALİD KİTABEVİ

Sıhhat memuru aranıyor

Türk Hava Kurumu havacılık dairesi için aşağıdaki şartları haiz olmak üzere 75 lira ücretle bir sıhhat memuru alınacaktır. Taliblerden İstanbulda bulunanların Türk Hava Kurumunda Havacılık Mümessilliğine ve diğer mahallerde bulunanların da Ankarada Havacılık Dairesi Genel Direktörlüğüne müracaatleri ilân olunur.

1 — Sıhhiye Mektebi mezunu olmak.
2 — Yaşı 40 tan yukarı bulunmamak ve faal hizmete elverişli olduğuna dair tabib raporu bulunmak.
3 — Şimdiye kadar çalışmış olduğu yerlerden verilmiş iyi hal kâğıdlarının bulunması.
4 — Kabul edilecek olan sıhhat memuru İnönü kampında istihdam edilecektir. (3313)

T. H. K. Hava Gedikli Namzedlerine

15 - 18 yaşında olup da muayenede kazanmış olan hava gedikli namzedlerinin derhal havacılık mümessilliğine müracaatleri. (3314)

M. Kemalpaşa Belediye Reisliğinden:

1000 kilo tartar bir baskül alınacak

Belediyemiz için en aşağı 1000 kilo tartar bir baskül açık eksiltme suretile satın alınacaktır. İhale tarihi olan 6 mayıs salı gününe kadar tabiblerin tekliflerini Belediye Reisliğine bildirmeleri ilân olunur. (3324)

Mayıs sayısı bugün çıktı

BU SAYIDAKİ İŞLER : Yazlık kısa eldiven — Yazlık beyaz Süveter — Oda köşelerinden nasıl istifade edilir? — Çocuk odası — Güzel bir perde, Başaklar — Civcivler — Kroşe perde — Güzel bir çay masa örtüsü — Abajurlar — Yaz elbise ve mantoları — Bir patrondan nasıl isitfade edilir? — Dikiş işleri — Küçük örtüler — Tayyör yakaları kroşe çiçek — Yaz şapkaları — File üzerine örtü...

Y A Z I L A R : 1941 yaz modası — Yakında anne olacaksınız — CAZİBELİ OLUNUZ — Ev - İş posta kutusu.....

36 sayfa, güzel bir kapak, renkli sayfalar, büyük bir iş paftası, 20 kuruş

Türkiye Yayınevi — Ankara caddesi İstanbul

Kamyon alınacak Maliye Vekâletinden:

1 — 0,5 ilâ 1,5 tona kadar Ford, Şevrole, Enternasyonal, Opel ve 2 ilâ 3 tona kadar Fargo, Doç, Enternasyonal, Bussing markalardan her hangi birinden olmak şartile iki aded açık karoserili kamyonet veya kamyon ve bir aded ...

Gene 0,5 ilâ 1,5 tona kadar Ford, Şevrole, Enternasyonal, Opel markalarından Panel tipi iki sedyeli 3 aded hasta otomobili pazarlıkla satın alınacaktır.

Mezkûr tipte karoserili kamyonet veya kamyon ve otobüs bulunmadığı takdirde gene aynı tiplerden olmak üzere 3 aded şasi kamyonet veya kamyon ... Panel tipinde hasta otomobili bulunmadığı takdirde gene bunun yerine ... aded kamyonet şasi satın alınacaktır.

(Alınacak kamyonet veya kamyon ve otobüs ile 3 aded hasta otomobilinin orijinal karoserileri bulunmadığı takdirde 2 aded kamyonet ve kamyon haric diğer otobüs ile 3 hasta otomobilinin mevcud nümune ve fennî şartnamesinde münderic vasıflarına göre yerli olmak üzere karoserileri yaptırılacaktır. Bu parantez dahilindeki hususat ihtiyaridir.)

2 — 0,5 ilâ 1,5 tona kadar açık karoserili kamyonetin beheri 4500 liradan iki adedinin muhammen bedeli 9000 ve aynı sikletteki bir otobüsün muhammen bedeli 5500 liradır.

2 ilâ 3 tona kadar gene açık karoserili kamyonun beheri 6600 liradan iki adedinin muhammen bedeli 13200 lira ve bir otobüsün muhammen bedeli ... liradır.

0,5 ilâ 1,5 tona kadar Panel tipindeki hasta otomobillerinin beheri 5000 liradan üç adedinin muhammen bedeli 15000 liradır.

(0,5 ilâ 1,5 tona kadar mezkûr tiplerdeki yalnız şasilerin beheri 3500 ... ve 2 ilâ 3 tona kadar gene zikredilen tiplerdeki şasilerin muhammen bedeli beheri 5500 liradandır.)

3 — Muvakkat teminatları 0,5 ilâ 1,5 tona kadar iki kamyonetin 675 ve ... tondaki bir otobüsün 412 lira 50 kuruştur.

2 ilâ 3 tona kadar iki kamyonun 990 ve bu tondaki bir otobüsün 585 ... 0,5 ilâ 1,5 tona kadar Panel tipindeki 3 hasta otomobilinin 1125 liradır.

4 — Şartnameler Maliye Vekâleti levazım müdürlüğünde veya İstanbulda Dolmabahçede Maliye evrakı matbua ambarında bedelsiz olarak verilir.

5 — Pazarlık 3 mayıs 941 tarihinde cumartesi günü saat on birde Maliye Vekâleti levazım müdürlüğünde müteşekkil eksiltme komisyonunda yapılacaktır.

İsteklilerin 2490 sayılı kanunun 2 ve 3 üncü maddelerinde yazılı belgeler ve muvakkat teminat makbuz veya banka kefalet mektubile birlikte muayyen gün ve saatte komisyonda bulunmaları. «2176»

Şarktan - Garbdan Seçme Eserler - 9

ŞEYH SADİİ ŞİRAZÎ GÜLİSTAN

Şarkın en meşhur eserlerinden biri olan ve milyonlarca basılan bu mühim kitab, Üstad Kilisli Rifat tarafından açık ve temiz bir lisanla tercüme edilmiş ve Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan tarafından da bir ... ilâve edilmiştir. 200 sahife 50 kuruştur.

AHMED HALİD KİTABEVİ

Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü Genel Direktörlüğünden:

Zonguldakta leylî ve meccanî olarak açılmış bulunan Maden Teknisyen mektebinin birinciteşrin 1941 de başlıyacak ikinci devresi için şimdiden namzed kaydı yapılmaktadır.

İşbu teknik mektebin biri nazarî, diğeri amelî olmak üzere iki ... ayrılmış dört senelik tahsili vardır.

Aşağıdaki şartları haiz olan isteklilerin mecbur tutulacakları 150 ... amelî ocak stajlarına şimdiden başlamak üzere Zonguldaktaki mezkûr ... Müdürlüğüne vesikalarile bizzat müracaatleri lüzumu ilân olunur.

1 — Türk vatandaşı olmak,
2 — İyi hal ve ahlâk sahibi olduğunu tevsik etmek,
3 — Bulaşıcı hastalıklarla malûl olmamak, bünyesi maden ocaklarında çalışmağa müsaid bulunmak «sıhhî muayene Zonguldakta yapılacaktır.»
4 — En az orta mekteb yahud orta derecede san'at mektebi diploma vesikasını ibraz etmek.
5 — Asgarî 16 ve azamî 20 yaşını bitirmiş bulunmak,
6 — Dört aded vesika fotoğrafı vermek.

Stajını yapan namzedler 25 eylûl 1941 de hesab, hendese, cebir ve ... yazılı imtihana tâbi tutulacaklar ve muvaffak olanlar mektebe kayıd ve ... edileceklerdir. «2263»

MUHASEBECİ ARANIYOR

İstanbul civarında inşaat işlerinde muhasebecilik yapacak ve haftada üç defa İstanbula gelebilecek bir muhasebeciye ihtiyac vardır. Taliblerin İstanbul Yenipostane karşısında Mimarvedad caddesi 26 No.ya müracaatleri.

Bursa Merinos Fabrikası Müdürlüğünden:

1 — Fabrikamızın muhtelif servisleri için 3659 numaralı kanun hükümleri dahilinde: 1 Veznedar muavini,
1 Muhabere ve arşiv memuru,
4 Şubeler hesab memuru,
1 Fen memuru «tercihan San'at mektebi mezunu»
olmak üzere yedi memur alınacaktır.

2 — Talibler: a — Filî askerlik hizmetini yapmış,
b — En az orta mekteb diplomasına sahib olacaklar, bilhassa Ticaret lisesi mezunları tercih edileceklerdir.
c — Yaş haddi en çok 35 tir.
d — Yapılacak müsabaka imtihanında müsavi derecede muvaffakiyet gösterenlerden diploması müsaid, yaşı genc ve muhasebe bilenler tercih olunacaktır.
e — Bu ehliyeti haiz olmıyanların müracaati kat'iyyen itibara alınmıyacaktır.

3 — Evsafa sahib talibler; nüfus kâğıdı, şehadetname, sıhhat raporu, hüsnühal kâğıdı, askerlik terhis tezkeresi, hizmet vesikaları, üç aded yeni çıkmış vesika fotoğrafile 9 mayıs 941 tarihine kadar Fabrika Zat İşleri Servisine müracaatla imtihana duhul varakası alacaklardır.

4 — Müsabaka imtihanı 12 mayıs 1941 pazartesi saat 14 te fabrikada umumî bilgiler, hesab ve muhasebe mevzularından yapılacaktır.

5 — İmtihanda muvaffak olanlar bidayeten namzed olarak işe başlıyacak ehliyetlerini bilfiil ispat edenler 13 ilâ 11 inci derecelerle aslî kadroya alınacaklardır.

BURSA İlkbahar Ehlî Hayvanlar ve Emtia Panayırı

Şifalı kaplıcaları, zümrüd ovalarile meşhur Yeşil Bursanın ilkbahar panayırı zengin bir program dahilinde 10 mayıs 1941 tarihine musadif cumartesi günü Atıcılar mevkiinde açılacağından sayın halkın bu panayıra iştirak etmeleri tavsiye olunur.

Panayır bir hafta devam edecektir.